

CREDO

Drienvestigste jaargang nr. 4
SEPTEMBER 2016

CONFESIONEEL GEREFORMEERD BLAD

Thema:

Kerk
anno 2025

IN KATERN:
CONTACT
27STE JAARGANG,
SEPTEMBER 2016

COLOFON

Redactie:

Eindredacteur:
 drs. W.J.W. Scheltens,
 Oranjestraat 29, 6741 CV Lunteren
 tel. 0318-482723.

Leden:

Drs. L. Kramer, Hollandscheveld,
 Drs. W.A. Boer, 's Gravendeel,
 Drs. D. de Jong, Voorthuizen
 Drs. A.W.W. de Ruiter, Wijk en Aal-
 burg

Uitgave van:

Confessioneel Gereformeerd
 Beraad (CGB);
 secretaris: ds. D.C. Groenendijk,
 Stadhuisring 5, 4791 HS Klundert,
 tel. 0168-321392
 E-mail: dcgroenendijk@hetnet.nl
 Credo verschijnt 6 keer per jaar.

Voor abonnementen op Credo en
 lidmaatschap van het Confessio-
 neel Gereformeerd Beraad kunt u
 ook kijken op de website: [http://
 cgb.nu/lid-enof-abonnee-woorden](http://cgb.nu/lid-enof-abonnee-woorden).

Abonnementenadministratie:

Mw. drs. B.J. Rienstra,
 Prinses Margrietplantsoen 19,
 1403 ST Bussum
 e-mail: administratie@cgb.nu

Abonnement per jaar:

Zonder lidmaatschap: € 20,50
 Studenten: € 16,00
 Abonnement en lid: € 30,-
 Collectief abonnement: € 19,00

Opzegging:

Voor 1 december bij de
 Abonnementenadministratie.

Giften voor het CGB:

NL68 INGB 0002 0697 46
 t.n.v. Confessioneel Gereformeerd
 Beraad, Werkendam.

Website CGB: www.cgb.nu

E-mail: info@cgb.nu

Ontwerp en druk:

GBU grafisch compleet, www.gbu.nl

CREDO

TER INLEIDING

W.J.W. Scheltens

In 2018 gaat de Protestantse Kerk in Nederland proberen te vernieuwen in haar organisatie. De synode heeft daarover een rapport aangenomen, dat ook in de classes is besproken. Er komen zo'n acht regio's met een daarvoor apart aangestelde regionale predikant die allerlei gemeenten en predikanten bezoekt. Ook wordt de kerkvisitatie verbeterd. Daarover gaat een artikel in dit septembernummer van Credo.

Daar zijn ook gespreksvragen bij, want het eerste deel van het rapport wil aandacht vragen voor waar de kerk voor is. Daarom hebben we in Credo speciale aandacht voor Paulus en Petrus over de kerk. Ook hebben we gekeken in de Catechismus van Heidelberg en de Nederlandse Geloofbelijdenis.

Dr. Wentsel heeft een indringend boek geschreven over Europa.

In de komende nummers van Credo willen we de Tien Geboden of wel de Tien Woorden langs lopen. Het is een bekend gedeelte uit de Bijbel ook buiten de directe kring van de kerk. Het heeft te maken met een grondhouding. De wet is er niet om je zaligheid er mee te verdienen. De wet is een regel van dankbaarheid voor wat Christus voor je gedaan heeft en uit eerbied voor God, die als schepper een handleiding bij zijn schepping heeft gegeven.

Er is een artikel over het Rijk van God dat zich baan breekt door een gewelddadige tijd. Er zijn ook weer de gebruikelijke bijdragen, zoals o.a. de columns, Woord voor opening of sluiting, de kroniek, de jeugdrubriek.

Ook in deze maand is het Contact van september van het Confessioneel Gereformeerd Beraad weer opgenomen in dit nummer van Credo.

INHOUD

THEMA: KERK ANNO 2025

W.J.W. Scheltens

Wim Scheltens

D. de Jong

L. Kramer

W.J.W. Scheltens

A.W.W. de Ruiter

W. A. Boer

W.J.W. Scheltens

Henk Teuling

W.J.W. Scheltens

D. de Jong

W.J.W. Scheltens

Piet Rozeboom

M.C.J. Wielenga

Mededelingen

W. A. Boer

Jaap Zijlstra

Ter inleiding

Waarom luistert die moeder niet? (Column)

Levende stenen uit 1 Petrus 2

De boodschap van het kruis voor de kerk van Korinte en voor nu

Kerk 2025 – Waar een Woord is, is een weg

Krimpde kerk wil kerk van het Woord blijven

De Catechismus over de Kerk (Zondag 21)

Ned. Geloofsbelijdenis over de Kerk Art. 27- 29

Een indringend gesprek op de zondagmiddag

Een de gemeente scannende dominee (Column)

Europa in discussie

Opening (afsluiting) van een bijeenkomst

1. Epke

2. Houvast

3. Levenskunst

4. Gezindheid (Kroniek)

De Kerk – uit de tijd of in de tijd? (Jeugdrubriek)

Zicht op het nieuwe Rijk dat komt

Inleiding op een serie over de 10 Woorden

Lied van de liefde (Gedicht)

Waarom luistert die moeder niet?

In de zomervakantie zijn wij her en der in ons land neergestreken. In het noordelijke deel van Drenthe hebben wij gefietst langs voor ons onbekende wegen. De rust in de natuur rond het stroomgebied van de Drentsche A blijft bijzonder.

Op een ochtend is het behoorlijk druk in de ontbijtzaal van het hotel. Veel tafeltjes geven plek aan ouderen en gezinnen met jonge kinderen. De meeste mensen spreken op gedempte toon, maar er zijn altijd uitzonderingen.

Zo verstaat een meisje van zo'n drie jaar de kunst om op hoge stem de ene jammerklacht aan de andere jengel vast te knopen, zodat er een aansluitende lange blèrtoon weerklinkt.

Op een moment sta ik tussen het meisje en de moeder van dit meisje in om iets te pakken van het lopende buffet. Dat wil zeggen de gasten lopen en het buffet niet. De moeder staat rustig te overwegen, of ze een gebakken eitje met spek of zonder spek wenst, of misschien toch alleen maar een gekookt eitje.

Ik kijk verbaasd naar links en naar rechts, maar de moeder doet net of het haar kind niet is.

Als het ons kind zou zijn...

Wij hebben altijd de stelregel gehad, dat een blèrend kind even naar buiten moet, of het nu in een kerk is, of in een restaurant of op bezoek.

En wij hebben altijd gezegd: als je je niet kunt gedragen, dan kunnen we niet meer met jou naar een restaurant.

Of dat bij alle kinderen zou helpen, weet ik niet, maar wij hebben geen klagen gehad.

Naast ons tafeltje staat een andere tafel en daar zitten een vader en een zoontje van zo'n zeven jaar. Zegt het jongetje tegen zijn vader: papa, waarom luistert die moeder niet naar dat kind?

Wij schieten zachtjes in de lach. Je zou de vraag verwachten: waarom luistert dat kind niet naar haar moeder? Maar dat is vanuit de positie van een volwassene geredeneerd. De opmerking van die jongen komt vanuit een kind.

Nu staat in artikel 12 van het 'Internationaal verdrag inzake de rechten van het kind' wel,

Huilend meisje

dat het kind recht heeft om zijn of haar mening te geven over alle zaken die het kind aangaan. Het kind moet gehoord worden.

Dat laatste is in de ontbijtzaal in Noord- Drenthe geen probleem. Iedereen kan het kind goed horen.

Misschien heeft de moeder wel een goede reden om niet op de jammerklachten van het meisje in te gaan. Dat gaat dan wel ten koste van de rust in de ontbijtzaal en het rustige ontbijten van de talrijke gasten...

Maar ik houd er rekening mee, dat het toch ingewikkelder zit, dan je op het eerste gezicht zou denken. Ik doe dat ook tegen de achtergrond van het bijzondere gegeven, dat een gebed uitgesproken kan worden in de richting van onze hemelse Vader en dat wij niet direct antwoord krijgen of een gewenste verandering van de situatie bemerken.

Vraag en er zal je gegeven worden, zegt Jezus, want wie vraagt ontvangt (Lucas 11: 9,10). Er wordt naar je geluisterd en wel door de Here God, onze hemelse Vader Zelf. Dat betekent niet, dat we precies krijgen wat we wensen. Het betekent wel, dat we er niet alleen voor staan om te verwerken wat we moeilijk vinden. Waarom luistert die moeder niet, vraagt het jongetje aan zijn vader.

Het is een vraag, die veel mensen herkennen in hun geloof: waarom luistert onze hemelse Vader niet? Want ik merk zo weinig van Hem.

Dat is een vraag die zomaar bij ons boven komen.

Dan is het goed, als we ons laten beïnvloeden door de gedachte van Jezus, dat God wel luistert, maar dan in een relatie, zodat wij ook 'luisteren' naar wat God ons te zeggen heeft.

'Spreek, Heer, uw knecht hoort,' zegt Samuël.

Dat is wat anders dan: 'Hoor, Heer, uw knecht spreekt!'

**Ik wil
alles voor
je doen**

*Maar soms
is het
gewoon teveel*

THEMA: Kerk anno 2025

Levende stenen uit 1 Petrus 2

DIEMER DE JONG

Kerk in de minderheid

Stefan Paas is hoogleraar missiologie in Kampen en Amsterdam. In zijn boek 'Vreemdelingen en priesters' schrijft hij over geloven en kerk zijn in een steeds meer ongelovige samenleving. In sommige plaatsen gaat minder dan drie procent van de mensen op zondag naar de kerk. Is het dan nodig om de kerkklokken te luiden of moet je dan protesteren als de winkels op zondag open gaan? Gemeenteopbouw is al tientallen jaren een populair theologisch vak. Boekenkasten zijn er ondertussen over vol geschreven. Hoe bouw je de kerk op?! Er kwamen veel methodes en nieuwe acties voorbij. Maar feit is dat de kerken krimpen en de gelovigen een kleine minderheid zijn en worden. Hoe zal dat in 2025 zijn?

Hoopvolle minderheid

Als je de trends volgt en de cijfers ziet moet je aannemen dat we naar een erg kleine christelijke kerk toegaan. Maar we mogen altijd op een wonder hopen zou ik zeggen en op de meest onverwachte momenten is in de kerkgeschiedenis een reveil of een opwekking ontstaan. De een plant, de ander begiet, zei Paulus, maar God geeft de wasdom, 1 Korintiërs 3: 6.

Dan staat dus deze vraag: Hoe ben je christen in deze tijd? En hoe geef je invulling aan de kerntaak van de kerk om 'heen te gaan en al de volken tot Jezus' discipelen te maken' (Matteüs 28: 19)? Het boek van Stefan Paas wordt genoemd: een inspirerend boek voor een hoopvolle minderheid. Je hoeft niet moedeloos te worden van kleine clubjes die zondags samenkomen. Zo is het

Stefan Paas

door de eeuwen heen voor christenen geweest.

De eerste brief van Petrus

Stefan Paas leest de eerste brief van Petrus. De brief aan de Romeinen was van onschatbare waarde voor Augustinus en Luther en Barth en zo voor ons, omdat wij mochten ontdekken hoe we door het geloof gerechtvaardigd worden. Zo zou de eerste brief van Petrus de komende tijd wel eens van groot belang voor de kerk kunnen worden. Petrus schreef aan 'de uitverkorenen die als vreemdelingen verspreid wonen', 1: 1-2.

Uit een recensie van het boek citeer ik: "Daarin worden de gelovigen aangesproken als 'koninkrijk van priesters'. Dit priesterschap houdt onder meer in dat je, net als de priesters in het Oude Testament, de rest van het volk vertegenwoordigt tegenover God, beargumen-

teert de auteur. En als je de rol van de kerk vanuit dat perspectief gaat bezien, levert dat verrassende conclusies op. Het betekent onder meer dat je voorzichtig moet zijn met spreken over 'wij'- 'zij' en de grenzen van de kerk, maar ook dat je je niet moet laten ontmoedigen door het kleine aantal. Het is niet onze taak om de kerken maar zo vol mogelijk te krijgen. Hij roept ons op om niet bij de pakken neer te gaan zitten als we merken dat maar weinig mensen in onze omgeving zich aangesproken voelen door het evangelie. Maar juist je rol als priester op te nemen en voor je omgeving te bidden, je medemens te vertegenwoordigen bij God. Beeld je maar eens in dat je stadgenoten onzichtbaar aanwezig zijn op de lege stoelen naast je in de kerk, dan krijgt de zondagse eredienst onvermijdelijk meer lading. Tot slot nog een mooie uitsmijter (er staan meer van dit soort

mooie quotes in het boek): "Christenen ademen Gods liefde in en uit: aanbedding en zending zijn twee kanten van dezelfde medaille."

De liefde zet de toon

Petrus schrijft aan christenen die door vervolging elders waren beland en als kleine minderheid in de maatschappij van toen leefden. Wat zul je aan zulke mensen schrijven?

Petrus roept hen op om nuchter en vol hoop te zijn en gehoorzaam uit Gods Woord van genade te leven, 1: 13vv. Hij roept hen ook op om in de praktijk van het leven de liefde de toon te laten zetten. Natuurlijk ben je wel eens gekwetst of verdrietig of boos. Maar wees eensgezind en liefdevol. En zeggen liever dan dat je kwaad met kwaad vergeldt, 3: 8vv. En zet je in voor de medemensen. Je bent een vreemdeling en bijwoner, 2: 11vv, maar in die situatie, te midden van niet-christenen die ook niet altijd als vrienden met je omgaan maar integendeel vijandig kunnen zijn, ben je geroepen om uit Gods liefde te leven. Daar zal je omgeving van opkijken en zo zullen ze zicht op God krijgen, 2: 12.

Liturgie als missie

Stefan Paas legt ook de nadruk op de liturgie. Als het groeien van de kerk stopt en evangelisatie of getuigenis niet aankomt bij de mensen, dan blijft het eerste toch altijd over: God dienen en vertrouwen, samen Hem eren en Zijn Woord horen en doen. Petrus spreekt in zijn brief ook over de gelovigen die als het ware in en met hun leven met Jezus Christus een tempel zijn. Een levende liturgie en zo een getuigenis in de wereld. Petrus' brief echoot op veel plaatsen het Oude Testament. Als u een Bijbel met tekstverwijzingen hebt, kunt u dat zien en nalezen. De kleine christenheid in de grote wereld van God is als een tempel van vlees en bloed, mensen die God door Jezus Christus de lof brengen en uit Zijn genade leven. Zoals de priesters vroeger de gebeden van het volk tot God brachten en de genade van God bij de mensen brachten,

Muurtje; vroeger waren de stenen nog niet van zo'n gelijke vorm als nu. Je moet je voorstellen dat er gemetseld werd met allerlei verschillende grootten, vormen en soorten stenen. Er was geen steen hetzelfde. Dat lijkt meer op mensen. Wij zijn ook allemaal verschillend. Al die mensen (stenen) hoeven niet hetzelfde te zijn. Er is geen keurslijf waar je in moet passen om gebruikt te kunnen worden. Als je dus een levende steen voor de opbouw van een tempel bent mag je gewoon jezelf zijn, de Metselaar zorgt er wel voor dat het allemaal de juiste plek krijgt en op elkaar aansluit.

zo mogen de lezers van Petrus' brief leven. Ze dragen de mensen op aan God en stralen iets van Zijn liefde uit.

Levende stenen

Het is in die context dat Petrus de bekende woorden schrijft dat wij ons als stenen moeten en mogen laten gebruiken. Hij zegt in 2: 5: laat u als levende stenen gebruiken.

Dat is nog eens een ander beeld dan een schaap van de kudde. De verschillende Bijbelse beelden voor de kerk zijn meestal al levendig van zichzelf. Denk aan het lichaam met de vele leden waarvan Christus het hoofd is. En de wijnstok met de ranken waardoor het levenssap vloeit. En de kudde met de schapen.

Dit beeld van de tempel met de stenen komt in eerste instantie niet zo levendig over. Stenen zijn tenslotte stenen. Dood materiaal. Maar ze worden levend genoemd als het beeld op mensen van God wordt toegepast. Niet uit zichzelf zijn de gelovigen levende stenen. Maar ze worden levend als ze bij Jezus komen. Er zit gang in het christelijke leven. Of een kerk van groei uit zijn gebouwen barst of als de kerk een

minderheid wordt, dit blijft: we roepen elkaar op om bij Jezus te komen. Elke dag opnieuw die gang te maken. Petrus roept de kerk in de minderheid op om tot Jezus te komen, 2: 3. Want Jezus is de levende steen die door de mensen werd verworpen maar bij God kostbaar is en door de Vader is uitverkoren om draagsteen te zijn, hoeksteen.

De Heer bouwt zelf Zijn kerk

Omdat Jezus leeft is er voor mensen nieuw leven. Dan nog kan het beeld 'levende steen' wat passief overkomen, maar schijn bedriegt. Ook al staat er nog bij 'laat u gebruiken', wat ook passief klinkt, toch is het geen passieve zaak. Dat maakt de hele brief wel duidelijk en zeker ook de inleiding van dit gedeelte, 2: 1-2. Legt dan af alle kwaadwilligheid alle bedrog enzovoorts. Als wij ons laten gebruiken als levende stenen is dat een heel actieve zaak. Als je door God op je plaats wordt gelegd, dan leef je kracht van de liefde van de Heer. Dan wordt ons leven ook gedragen door de Heer. Hij is immers de hoeksteen. Door Hem zijn wij door genade gered. En als dragende steen geeft Hij ons een plaats in de muur van de tempel, zodat

wij mee doen om God lief te hebben en de naaste als ons zelf.

Rustig worden

Iemand schreef in een reactie op het boek van Stefan Paas dat hij er rustig van werd. Hij bedoelde dat hij begreep dat niet van ons verwacht wordt dat wij de kerk doen groeien. En ook niet dat we alle mensen die niet (meer) geloven de kerk binnen moeten zien te krijgen. Allereerst wordt van ons verwacht dat wij Gods genade aannemen en erin leven. Dat wij de Vader om de liefde in Christus eren. Dat wij erin kopje ondergaan, steeds weer, dat we gered zijn, dat dat ons vreugde en vrede geven zal, ook in moeilijke situaties en tijden, zoals de lezers van Petrus' brief ook meemaakten.

Kerk van morgen

We weten niet hoe de kerk van de toekomst eruit zal zien. Maar Petrus geeft ons heel bemoedigende aanwijzingen en roept ons op om actief tot Jezus te komen en samen als priesters met een Boodschap van verzoening in de wereld te leven.

Daarom noemt Petrus hen ook uitverkorenen. Ze zijn er uit genomen

De sluitsteen vertoont het gelaat van Christus; 'En laat u zelf ook gebruiken als levende stenen voor de bouw van een geestelijke tempel' (1 Petr. 2:5); 'Maar dit zegt God de Heer: Ik leg in Sion een fundament met een uitgelezen grondsteen, een kostbare hoeksteen, Wie zijn vertrouwen daarop grondvest, hoeft geen andere toevlucht te zoeken. (Jes. 28:16)' Petrus haalt dit woord van Jesaja aan. (1 Petr,2:6)

en daar geplaatst om te getuigen. De missie begint niet bij de ander, maar bij jezelf. Wie leeft met de Heer is een wandelend getuigenis van de levende Heer. Zo komt Petrus er toe om, alweer met een woord uit het Oude Testament, te zeggen: jullie zijn een koninkrijk van

priesters, een uitverkoren geslacht, een heilige natie, 2: 9 Met een bijzondere en heel mooie opdracht, namelijk om de grote daden te verkondigen van Hem die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht.

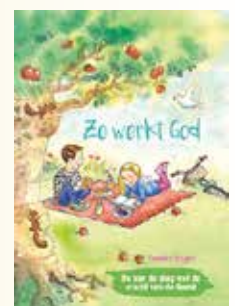

• BOEKBESPREKING •

Tanneke Dorgelo, **Zo werkt God**, Ark Media, Amsterdam, 48 blz. 12,95 euro.

"Zo werkt God" is een kleurrijk gebonden boek waarmee je samen met kinderen vanaf ongeveer 7 jaar aan de slag kunt. De schrijfster legt uit hoe de heilige Geest werkt. Elk hoofdstuk behandelt één vrucht door middel van voor de kinderen toegankelijk en spannend voorbeeldverhaal. Ook zijn er verwerkingsvragen en ook leuke opdrachten. In Galaten 5, 22 en 23 benoemt Paulus de vrucht van de Geest in ook in het leven onze kinderen mag groeien: liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid en goedheid en geloof, zachtmoedigheid en zelfbeheersing.

A.W.W. de Ruiter

De boodschap van het kruis voor de kerk van Korinte en voor nu

L. KRAMER

Paulus en Korinte

Niet één kerk heeft zoveel schriftelijke voorlichting van de apostel Paulus ontvangen als de gemeente te Korinte. De briefwisseling met deze gemeente heeft zeer zeker een respectabele lengte. Vooral door deze brieven zijn wij - naast de mededelingen in de Handelingen der Apostelen - over de situatie, waarin de kerk te Korinte verkeerde, goed geïnformeerd.

Paulus kwam in deze grote stad voor het eerst tijdens zijn tweede zendingsreis. Tot nu toe had zijn werk te Athene weinig opgeleverd en min of meer geprimeerd arriveerde de apostel vervolgens te Korinte (1 Kor. 2: 3).

Korinte is al vroeg een stad van betekenis geweest. Zij lang bijzonder gunstig tussen twee golven: de Istmische en de Korintische, beschut door bergen, die op de toppen zelfs met sneeuw bedekt zijn, ging er van deze stad een sterke aantrekkingskracht uit op velen. Men kon er handel drijven en zaken doen in een prachtige omgeving.

Paulus in Korinte

De bevolking moet in de eerste eeuw na Christus hebben bestaan uit handelaars uit alle streken van de wereld. Het leven in deze stad werd door het heidendom beheerst. Te Korinte kon men zonder moeite in aanraking komen met de belangrijkste godsdienstige bewegingen van die tijd. Er waren tempels voor de eredienst van oosterse en westerse religies. Korinte was echte niet alleen een

Gevelsteen met voorstelling kruis, kruisiging en boek: hartvormig schild omgeven door eikenbladeren en de tekst "Sanctitate et doctrina" (= in heiligheid en door de leer); afkomstig van gebouw St. Franciscus Gasthuis, aan de Schiekade 64 te Rotterdam. Nu in het Museum Rotterdam

stad vol afgoderij, maar eveneens een oord van zedeloosheid. Een bekende uitdrukking in de oudheid was: 'Het is niet iedereen gegeven om naar Korinte te reizen'. Hiermee ontvangt het rosse leven in deze stad wel een bijzondere typering. In deze stad kon Paulus anderhalf jaar met zegen arbeiden. De poging van de Joden om vervolgens het verder werken van de apostel onmogelijk te maken, mocht niet gelukken. Ondanks tegenwerking groeide de gemeente. Op een gegeven moment achtte Paulus daarom zijn werk in Korinte afgesloten en vertrok hij naar elders.

Paulus aan Korinte

Ongeveer twee jaar later heeft Paulus vanuit Efeze - waar hij toen verbleef - een brief gezonden aan de kerk te Korinte. In deze eerste brief aan de Ko-

rintiërs worden een groot aantal onderwerpen besproken. Het blijkt dat er intussen in Korinte allerlei misverstanden rond het Evangelie van de Here Jezus zijn ontstaan. De kerkleden in Korinte doen maar wat en maken er een zootje van. De huwelijkstrouw is in diskrediet, er zijn misbruiken bij de viering van het Avondmaal, de opstanding van Christus wordt geloofend enz. enz.. In bonte verscheidenheid volgen de kwesties elkaar op.

Oorzaak hiervan is onder andere geweest dat die Korintiërs de neiging hadden om alles te beredeneren. Hierdoor gingen zij zich ook ergeren aan het centrum van de boodschap van Paulus, namelijk over een gekruisigde Christus. Juist deze boodschap stelt de apostel Paulus centraal. Dat deed hij al in zijn prediking toen hij lijfelijk in Ko-

rinte aanwezig was. Dat doet hij ook nu, als hij uit zorg voor de gemeente ingaat tegen de ergernissen aan de boodschap van Jezus de Gekruisigde. Deze ergernissen zijn onder Joodse invloeden in de gemeente gekomen. Want voor Joden is de verkondiging van een gekruisigde Christus een aanstoot (0). Joden hebben altijd gemeend dat de Christus, de Messias, degenen zou zijn die het volk verlossen en bevrijden zou van de onderdrukking en overheersing. De Messias - zo dacht men in Israël - die zou aan de spits gaan van het leger dat de vijanden ging verdrijven.

Daarnaast zijn er in de kerk van Korinte ook stemmen van mensen die de boodschap van het kruis gewoon dwaas vinden, onzin en lariekoek. Deze kritiek komt van heidenen, van Grieken. Voor een Griek is het grote ideaal de menselijke kennis en wijsheid. Leven in de kennis, dat brengt pas geluk en echte voldoening. Via deze weg komt een mens tot zijn goddelijke doel. Maar een boodschap van kennis over een Zoon van God, die aan het kruis hangt: dat is voor een Griek de dwaasheid gekroond, iets belachelijks.

Paulus over het kruis

De vraag dringt intussen waarom de apostel Paulus toch zo nadrukkelijk hamert op de boodschap van een gekruisigde Christus? Waarom mag de boodschap van het kruis niet worden verzwegen? Dat komt omdat op Golgotha, waar Jezus Christus stierf aan het kruis, het hart van het evangelie klopt! Daar is het rijkste bericht dat ooit op deze aarde is gehoord, kenbaar gemaakt, namelijk Gods vredeboodschap. Want toen Jezus Christus stierf aan het kruis, toen Hij de vloekdood onderging, toen heeft God in en door Hem verzoening tot stand gebracht.

De Bijbel leert dat er een breuk is gekomen tussen God de Schepper en ons mensen, omdat wij bij God vandaan zijn gegaan. Maar het wonder van Golgotha is dat aan het kruis deze breuk is hersteld. Toen kwam er verzoening en dat is het evangelie van Gods liefde, de boodschap van vergeving voor onze

Korinthe

Door het Kanaal van Korinthe nadert een schip.

zonden door het kruis van Golgotha. Met andere woorden: dit betekent dat er toen een ruil heeft plaats gevonden. Toen heeft Jezus mijn leven overgenomen met al zijn gepruts om het goed te doen.

Hoe vaak val ik mijzelf niet tegen? Je wordt er toch doodmoe van als we elkaar elke keer moeten vertellen dat het beter en anders moet in het leven, terwijl dat echt niet lukt. Dan moet ik geloven in de kracht van mezelf en van de mensen om me heen. En dan zakt de moed me echt in de schoenen.

Oorzaak – dat is nou zonde –: er zit een sluipend virus in mijn leven. Een virus dat – net als in een computer – alles kan ontregelen en dat is ingeslopen in het besturingssysteem van mijn leven. Op de duur crashed de boel.

Maar het evangelie van het kruis hamert er op dat wie bij Jezus hoort en in Hem gelooft, dat die is als een nieuwe computer die nooit meer crashed omdat een virus er geen vat op heeft. De Here Jezus zegt: 'Geef dat oude apparaat maar hier. Je krijgt van mij een

splinternieuwe.' Een geweldige ruil! Jezus neemt alles van mij over. Dan hoef ik ook niet te wanhopen aan mijzelf, als het weer eens niets lijkt te worden. Want je mag weten en geloven: door Jezus is mijn leven anders geworden en heb ik een nieuw bestaan ontvangen. Maar: niet door mijzelf, alleen door Jezus Christus.

De boodschap van het kruis, toen en nu Paulus is stellig met die woorden 'Ik had besloten u geen andere kennis te brengen dan die over Jezus Christus – de gekruisigde.'

Als een predikant zijn intrede doet met deze woorden, dan knikt de gemeente: 'Dit is een predikant, die nog uit het goede orthodoxe hout van het christelijk geloof is gesneden.'

We moeten echter nooit vergeten dat deze orthodoxe woorden met als inhoud een gekruisigde en opgestane Heiland, dat die je diepste wezen raakt en eigenlijk je rust verstoort. Het haalt een streep door je eigen gedachten en ideeën. Dat was toen al in de gemeente van Korinte zo, waar men eigen gedachten liet prevaleren boven de boodschap van het kruis.

Ook vandaag 'anno 2016' te midden van een heel andere setting van kerkzijn dan aan het begin van onze jaartelling in Korinte, laat de tekst ons weten dat er maar één boodschap is die zegingskracht heeft, namelijk de boodschap van Hem die was, die is, die blijft en die komt: Jezus, de levende Heiland.

Kerk 2025 - Waar een Woord is, is een weg

W.J.W. SCHELTENS

Krimpende kerk wil kerk van het Woord blijven

Hoe ver is de kerk weg gegroeid van het begin? Neem nu die opdracht van Jezus aan zijn leerlingen, die Hij twee aan twee uitzendt met de voorwaarde om geen overtollige ballast mee te nemen. Geen geld, geen twee hemden. Wel sandalen voor onderweg (vgl. Marcus 6:7-9).

De Protestantse Kerk in Nederland heeft in de loop der tijden veel ervaring opgedaan met kerk zijn rond erediensten, catechese, pastoraat en organisatie van de kerk en kerkrecht. Maar de kerk lijkt vooral een instituut geworden te zijn, ook wel genoemd: een bestuurkerk! Hoe kunnen we komen tot de lichtere gang waarmee Jezus ooit zijn leerlingen uitzond? Dat is de inzet van het rapport dat de synode heeft aangenomen en dat we hier bespreken. De kerk krimpt, maar wil wel kerk blijven met het Woord van God als uitgangspunt.

Waarom kerk?

Wat is nu eigenlijk kerk?

Daar begint het rapport mee.

Dat heet: terug naar de basics - je kunt ook zeggen: terug naar het begin met de bronnen en waar het om gaat.

Tegelijk klinkt hier iets door van een getuigenis, een verantwoording van de hoop, die in ons is en waar we mee voor de dag mogen komen, als dat zo uitkomt.

Daarom zijn er drie hoofdgedachten om door de bomen het bos te zien, die hier letterlijk uit het rapport worden overgenomen:

Horen met open oren

1. "In de kerk hoor ik woorden die ik nergens anders hoor. Die woorden worden 'evangelie' genoemd, goed nieuws van God. Het zijn woorden die me aanspreken in de diepste kern van mijn leven. Ik word erdoor opgericht als ik als een verloren mens langs de weg lig. Ik word erdoor in mijn kracht gezet en krijg

moed om te leven. Dat evangelie staat op naam van Jezus. Hij geeft me ziel en zaligheid. Daarom moet de kerk blijven. Als een plaats waar God geloofwaardig wordt. Als een ruimte om te leren geloven en in dat geloof verder te groeien."

2. "De kerk is een gemeenschap van mensen die elkaar aanvaarden in Jezus' naam en die voor elkaar willen instaan. Alleen maar 'ieder voor zich' is armoedig. Alleen bij elkaar komen als 'gelijkgezinden' of vanwege een gezamenlijk belang is te weinig. De kerk is een plaats om samen te lachen en te huilen, om samen te eten en te drinken. Het maakt hier niet uit hoeveel je verdient, hoe je eruitziet, hoe oud je bent, wat voor kleren je aanhebt, of je alleen bent of samen. Er is iets dat die verschillen overstijgt, omdat je samen familie van God bent. Daarom ben je elkaar gegeven en sta je voor elkaar in."

3. "De kerk helpt me om te begrijpen wat 'goed leven' is. Voor mijzelf, maar ook voor de samenleving. Inzicht in het

Alleen sandalen mee

goede leven komt me niet aanvliegen. Er is zoveel chaos en verwarring in de wereld. Het leven is zo onoverzichtelijk. Wat moet ik doen? Waar moet ik me voor inzetten? De kerk is niet de plaats voor pasklare antwoorden, maar wel valt er vanuit de Bijbel en de christelijke traditie licht op de dingen van het leven. Ik krijg inzicht in wat het goede leven is, voor mijzelf, voor de samenleving en voor de schepping. Ik word vanuit de kerk de wereld ingestuurd om daar in woord en daad getuige te zijn en het in praktijk te brengen.”

Belijdenis van de kerk

In het rapport wordt met nadruk verwezen naar het belijden van de kerk.

1. Zo is er de kernachtige omschrijving in de (grote) Catechismus van Maarten Luther, die wijst op het gebod ‘gij zult Mij alleen als uw God beschouwen’.

In zijn uitleg zegt hij: ‘Wat betekent: een God hebben of: wat is een God? Een God noemt men dat, waarvan men alle goeds verwacht en waarheen men vluchten kan in alle noden. Daarom betekent “een God hebben” niets anders, dan dat men van harte op Hem vertrouwt en in Hem gelooft, zoals ik al zo dikwijls gezegd heb, dat alleen vertrouwen en het geloof van het hart beide God en afgod maakt. (...) Ik zeg u, dat waar uw hart aan hangt en op vertrouwt, dat is eigenlijk uw God.’

2. De Catechismus van Heidelberg zegt in zondag 1: ‘Wat is uw enige troost zowel in leven als in sterven? Dat ik met lichaam en ziel, zowel in leven als in sterven, niet mijzelf toebehoor, maar mijn getrouwe Zaligmaker Jezus Christus. Met zijn kostbaar bloed heeft Hij voor

al mijn zonden volkomen betaald en mij uit alle heerschappij van de duivel verlost Hij bewaart mij zo dat zonder de wil van mijn hemelse Vader geen haar van mijn hoofd kan vallen, ja ook dat alle dingen mij tot mijn zaligheid moeten dienen. Daarom verzekert Hij mij ook door zijn Heilige Geest van het eeuwige leven en maakt mij van harte gewillig en bereid om voortaan Hem toegewijd te leven.’

3. De Nederlandse Geloofsbelijdenis zegt in artikel 27: ‘De kerk is er geweest van het begin van de wereld af aan en zal er zijn tot het einde toe; want Christus is een eeuwig Koning, die niet zonder onderdanen kan zijn.’

Bespreking

Het is goed om in de kerkenraad of in een gemeenteavond of gesprekskring deze grondgedachten eens goed te bespreken. Daarvoor zijn deze gesprekspunten geschikt:

1. Lees uit de Bijbel: Marcus 6: 1-13. Stel u voor dat Jezus hetzelfde tegen ons zou zeggen: geen overtollige ballast mee te nemen, geen geld, geen twee hemden. Wel sandalen voor onderweg.

Vragen:

1. Wat hebben we echt nodig om God en mensen te dienen?
2. Wat is voor u de noodzaak van de kerk in deze tijd?
3. Herkent u dat in uw eigen gemeente?

4. Kent u voorbeelden van concrete handelingen die te maken hebben met waar de kerkelijke gemeente voor is?

5. Kunt u woorden geven aan een persoonlijke ervaring waarin Jezus uw enige troost is geweest (zoals dat in de Heidelbergse Catechismus genoemd wordt)? Kunt u deze ervaring ook geven ten aanzien van de kerkgemeenschap? En in de wereld?

Hoe krijgt de kern van het kerk zijn gestalte?

In het rapport komt vervolgens de vraag aan de orde: hoe kunnen we zo met elkaar kerk zijn dat de kern van kerk zijn ruimte krijgt? Wat is nodig om kerk te zijn, zowel plaatselijk als bovenplaatselijk?

Daarvoor is het wel nodig, aldus het rapport, dat de actuele situatie waarin de kerk zich bevindt onder ogen zien. Daarvoor worden vijf kenmerken en uitdagingen genoemd:

1. In een seculiere samenleving is geloof niet verdwenen maar een optie geworden, een mogelijkheid, naast andere mogelijkheden. Bijna iedereen komt wel in aanraking met de aanwezigheid van andere geloven of van niet-geloven. Vooral in bepaalde media is ‘niet-geloven’ de norm waar het christelijk geloof aan wordt afgemeten.

In de huidige seculiere samenleving

Vergadering van de synode van de Protestantse Kerk in Nederland

Find us on

Vind ons op facebook

bestaat niet één massief verhaal dat iedereen geacht wordt te accepteren.

2. In onze cultuur wordt een sterk accent gelegd op de individuele keuze die mensen maken: ik ben verantwoordelijk voor mijn leven en mijn eigen geluk; ik heb mijn talenten en daarmee moet ik woekeren; voor mijn levensproject biedt het verleden weinig houvast. Niet waar je vandaan komt is belangrijk, maar wat je zelf van de toekomst maakt. Familie, traditie, gewoonte en bestaande instituten zijn eerder een hindernis dan een stimulans voor vrije ontplooiing.

3. De nadruk op de mens als individu betekent niet dat mensen in een isolement leven. We leven in een netwerk samenleving. In plaats van vaste instituten nemen mensen deel aan het leven in open en los-vaste verbanden. Om verder te komen moet je actief netwerken. Dat vraagt om flexibiliteit, creativiteit en zelfredzaamheid.

4. De relatie met de wereld en met elkaar verloopt steeds meer via het internet met email en facebook etc. Dat heeft onze manier van communiceren radicaal gewijzigd. Informatie is overal, data zijn oneindig te vermenigvuldigen, en contacten zijn snel gelegd. Dat opent een rijk aan mogelijkheden. Het roept tegelijk de vraag op naar de 'leeswijzer'. Veel informatie en prikkels kan van mensen sluizen maken waar veel doorheen vloeit maar weinig in beklijft. Wordt bij al die veelheid de kwaliteit niet ondergeschikt?

5. De wereld is een dorp en de mobiliteit eindeloos. Wij zijn wereldburger geworden. Ons land is in toenemende mate multicultureel geworden. Grenzen zijn vloeiend en bestaan in veel opzichten nauwelijks. Ook dat heeft het leven verruimd en verrijkt. We leven in een wereld met een open horizon. Die

openheid kan echter ook een gevoel van desoriëntatie geven. Wat moet ik met 'de hele wereld'? Komt het gewone 'hier en nu' niet in de verdrukking? Daarom is er een tegenbeweging. De waarde van het lokale en begrensde opnieuw ontdekt: de eigen dorpsgeschiedenis en privéherinneringen worden veel uitgegeven als boek.

Bespreking

Daarvoor zijn deze gesprekspunten geschikt:

1. Spreekt u wel eens vrijmoedig en onbevangen met niet-christenen over uw geloof? Kent uw gemeente activiteiten om gemeentelieden daarin te helpen?
2. Kent uw gemeente speciale activiteiten met aandacht voor persoonlijke geloofsgroei en groei in gemeenschap?
3. Zijn er in uw gemeente verschillende vormen van binding mogelijk? Ziet u verschuivingen in uw eigen binding aan de gemeente?
4. Gebruikt uw gemeente middelen van het internet en welke ervaringen doet u daarmee op?
5. Is er voldoende plaats voor persoonlijke aandacht in uw gemeente? Wat is plaatselijk nodig om gemeente te zijn in deze tijd volgens de vijf kenmerken en uitdagingen genoemd in de nota Kerk 2025?

Agenda voor de kerk

Het rapport geeft aan, dat het nodig is, dat er een goede training, toerusting en coaching nodig is om een bijdrage

te geven aan nieuwe vitaliteit en nieuwe bezieling!

1. Geloof in Christus

Voor het geloof staat of valt de kerk met het geloof in God en in de Heer, Jezus Christus. Dat geloof is het geheim van de kerk. De tijd is voorbij om dat geloof krampachtig te verdedigen tegen aanvallen 'van buiten'. De tijd is ook voorbij om een angstvallig restje veilig te stellen van wat voor (post)moderne mensen nog aanvaardbaar is. Het woordje 'nog' (kunnen we dit 'nog' geloven) kan beter geschrapt worden. Het gaat om onbevangenheid en ontvankelijkheid om de rijkdom van de christelijke verkondiging en traditie toe te laten en opnieuw te laten spreken. Het is duidelijk dat we niet allemaal op dezelfde manier geloven. We hebben elkaar echter wel nodig om tot een hernieuwd inzicht in de bevrijdende kracht van het evangelie, het Woord van God en de christelijke traditie te komen.

2. Geloofsoverdracht.

Hoe dragen we het geloof over aan onze kinderen, en hoe wijden we hen in de wereld van de christelijke traditie in? Vanzelf gaat deze inwijding niet meer, zeker nu de verwijzing naar kerk en geloof vanuit de samenleving marginaal is geworden. Te lang heeft dat geleid tot sprakeloosheid, juist bij hen die aan zet zijn als het gaat om de geloofsoverdracht. Jongeren en tijdgenoten heb-

Hemelvaartsdag in de Bethelkerk te Urk

Jezus zegt: volg Mij

ben daardoor niet dat meegekregen waar ze recht op hebben. Daarbij moet wel bedacht worden dat door de digitale revolutie de leeromgeving radicaal is gewijzigd. Dat vraagt om andere vormen van catechese en overdracht. Ook zal geloofsoverdracht nog meer dan voorheen 'geleefde' overdracht moeten zijn. In dat alles verdienen gelovige ouders, jongerenwerkers en catecheten steun en toerusting.

3. Gesprek met onze tijdgenoten

Hoe leren we op een authentieke en relevante manier het gesprek te voeren met onze tijdgenoten, met andersgelovigen – waarbij met name aan moslims gedacht kan worden –, met niet-gelovigen, met zinzzoekers en 'spirituelen', met kerkverlaters en met hen die helemaal niet met christelijk geloof zijn opgevoed?

De kerk behoort ook open te staan voor niet-kerkleden en wel zo, dat er echte belangstelling voor hen is en dat zij ook ons iets te zeggen hebben. Zo behoort de kerk een gevarieerd aanbod te hebben voor nieuwsgierigen en nieuwkomers, en missionaire cursussen met vervolgotrajecten.

4. Kerk als geloofsgemeenschap

De kernvraag hier is hoe we een broeder- en zusterschap zijn, herkenbaar voor elkaar en voor anderen. Als het gaat om de christelijke gemeenschap is het van belang dat er pluriformiteit is. Er is het 'traditionele' kerkelijke leven waar voor velen de inwijding in het geloof plaatsvindt en dat daarom blijven-

de ondersteuning verdient. Er zijn daarnaast nieuwe vormen van kerk aan het ontstaan. Dat zijn gemeenschappen die toegankelijk zijn voor tijdgenoten die zich om wat voor reden dan ook niet bij bestaande gemeenschappen voegen. Deze nieuwe vormen moeten niet onnodig belast worden met bestaande kerkelijke gewoonten, structuren en organisatie. Ze moeten de kans krijgen te ontstaan en te groeien op een wijze die recht doet aan de mensen die er onderdeel van uitmaken. Zeker in steden zullen ze vaak een internationale samenstelling hebben. Er is ook ruimte voor huisgemeenten of kerkkringen. Dat zijn samenkomsten van mensen die bijeen zijn in Christus' naam. Zo'n bijeenkomst kan lijken op een viering in de kerk op zondag maar kan ook een informeler karakter vertonen. En er zullen leefgemeenschappen opkomen, al dan niet met een leefregel voor hen die erbij horen. Zij delen op verschillende wijzen dagelijks het leven met elkaar en houden zich eventueel aan regels die het samenzijn vormgeven. Niet zelden zullen ze een oecumenisch karakter vertonen. Al deze vormen horen bij Kerk 2025, en de toerusting en begeleiding dienen zich op het geheel van deze vormen te richten.

5. Wat plaatselijk nodig is om gemeente te zijn.

Vergaderdruk is eerder te hoog dan te laag, aldus dit rapport. Daarom komt de vraag op: wat is echt nodig om een geloofsgemeenschap te zijn en getuige te zijn van God in deze

wereld? Wat kunnen we daarbij missen, en wat willen we behouden of moeten we juist verwerven?

Het leven gaat voor de regels, ook al helpen regels om dat leven verder vorm en inhoud te geven.

Opmerking: naar mijn mening kan een vergadering juist zo worden ingericht, dat het geloofsgesprek, het missionaire en diaconale bewustzijn gestimuleerd worden!

6. De gemeente zal diaconaal en maatschappelijke aanwezig zijn.

De kerk is een diaconale gemeenschap. Niet alleen voor haarzelf, maar ook voor allen die op haar pad komen. In onze tijd krijgt dat weer nieuwe betekenis. Waar de overheid een terugtrekkende beweging maakt en de grenzen van individualisme in zicht komen, komt de waarde van het maatschappelijke middenveld weer in beeld. Mensen ervaren problemen rond werk en voldoende geld. Vooral ouderen voelen zich eenzaam, en de zorg voor kwetsbaren is een brandend vraagstuk. Op deze terreinen wordt de diaconale aanwezigheid van de kerk belangrijk. Omdat je niet alles kunt doen, moeten keuzes gemaakt worden!

7. Samenkomen rond het Woord

Bij de christelijke gemeenschap horen en samenkomen rond het Woord helpen je om oog te krijgen voor het goede leven. Dat geeft je een nieuwe kijk op jezelf, op je medemens en op deze wereld. Omdat de kerkelijke gemeente als een gemeenschap samenkomt rond Jezus, de Heer, heeft dat consequenties voor de manier waarop je met elkaar omgaat.

Omdat Jezus ook Heer van de wereld is, zegt dit eveneens iets over de kijk op de wereld. Als het gaat om onze wereld, springen er drie thema's uit die de komende tijd van belang zijn:

- De migratiestroom: de kerk zal opkomen voor een samenleving waarin gedeeld wordt, en zal ze zich keren tegen verharding ten opzichte van de vreemdeling.
- Geweld: wapens zwerven over de we-

Gevelsteen, Beijert in Naarden-Vesting; Fortuna is de godin van het geluk met een hoepel, want je weet nooit hoe het rad van fortuin loopt in je leven, maar zonder God is er geen geluk

reld, lokale conflicten zijn bijna altijd internationaal en terrorisme is dagelijks nieuws. Wat betekent in dit kader veiligheid?

- Klimaat: misschien wel de grootste uitdaging waar de mensheid nu voor staat. Gegeven de verdergaande opwarming van de aarde zal de zorg om de schepping hoog in het vaandel geschreven moeten worden.

8. Oecumene

Deze agenda voor de Protestantse Kerk en haar gemeenten zal ook een oecumenische agenda moeten zijn. Te vaak nog leven gemeenten van onze kerk afgezonderd van die van andere kerken. In eigen land willen we de ontmoeting en het geloofsgesprek met broeders en zusters uit andere kerken blijven zoeken en daar nog meer op inzetten. Dat geldt ook voor verdere samenwerking en eenheid.

De plaatselijke samenwerking wordt ondersteund door ook landelijk de oecumene te bevorderen. De oecumene van het hart is belangrijk maar vraagt om verdere eenwording. Daar kunnen federatieve vormen van vereniging bij horen.

Regionale classes

Er is nagedacht over minder organisatie in de Protestantse kerk in Nederland. De synode is het er mee eens, dat er acht regionale classes (kerkvergaderingen) komen in plaats van de 74 classes. Kerkjuridische procedures worden gesnoeid.

De voorzitter is het persoonlijke gezicht van de regionale classis. Hij/zij weet zich verantwoordelijk voor de gemeenten en predikanten in de regio, en belichaamt de samenhang van deze gemeenten. Omgekeerd ziet de regionale classis toe op het goed functioneren van de voorzitter. De voorzitter is geen 'regelbaas' maar iemand met een herderlijke opdracht. Hij of zij is pastor pastorum. Belangrijke aandachtspunten zijn de opbouw van het kerkelijk leven en de missionaire presentie van de kerk in de regio. De voorzitter wordt door een nader vast te stellen rege-

Sint-Janskerk te Maastricht

ling verkozen door de regionale classis, volgens criteria die algemeen geldend zijn voor alle voorzitters van de regio. De voorzitter van het moderamen is vrijgesteld. Zijn aanstelling is getermineerd. Het werk van de voorzitter, die in beginsel predikant is, is ingebed in de ambtelijke vergadering van de regionale classis.

De voorzitters van de regionale classes vormen samen een verband waar ook de scriba van de generale synode deel van uitmaakt. Dit verband fungeert als een beraad. De Dienstenorganisatie ondersteunt met haar expertise het werk van de regionale classes.

Voorzitter van de regionale classis

Kijk, daar zit wel een knelpunt, wat mij betreft.

De voorzitter, die gelukkig nu geen 'bisschop' meer wordt genoemd, is dagelijks aan het werk en een regionale classisvergadering komt twee keer per jaar samen. Er zal wel een soort dagelijks bestuur komen, maar dat is kleinschalig.

Het is de gedachte, dat een vrijgestelde voorzitter van de regionale classes past ook bij de behoefte aan een persoonlijk gezicht en persoonlijk gezag, meer dan aan dat van colleges of vergaderingen. Het rapport gaat nog verder: "De

eenheid en samenhang van de gemeenten wordt meer belichaamd in een persoon dan in een vergadering of college. Dat geeft ook meer zichtbaarheid aan de kerk in de regio dan bij een als anoniem ervaren vergadering of college."

Opmerking: Als een bovenplaatselijke kerkvergadering zo nodig een gezicht moet hebben om gezaghebbend te zijn, dan laten we ons te veel door de tijdgeest beïnvloeden. Het lijkt mij bovendien geheel in strijd met wat eerder in dit rapport staat over pluriformiteit als onmisbaar voor een kerkelijke gemeente.

Er hangt ook een prijskaartje aan, want als een voorzitter provinciaal of bovenprovinciaal actief is, zijn er aanzienlijke reis- en werktijden, waardoor het normale, plaatselijke werk niet meer lukt. Dus dat worden full time werkplekken voor predikanten in bovenplaatselijk

Catechesis

werk. Dat komt ook door de grote afstand binnen zo'n gebied waar die vergadering voor is. Gelderland, Noord-Brabant en Zuid-Holland zijn grote provincies en vanuit het Gooi naar Texel is ook een eind.

En dat mag dan hoogstens een paar jaar. En waar gaan die predikanten daarna dan weer heen? De werkplekken worden in een krimpende kerk niet gemakkelijker te vinden. Het verdient daarom aanbeveling ook te denken aan predikanten die na hun emeritering dit werk nog willen doen zonder vaste aanstelling.

Verandering in de kerkvisitatie

Soms leeft er een onenigheid in een kerkelijke gemeente, die pluriformiteit en variatie te boven gaat. In dit rapport komt naast de voorzitter van de regionale classis ook de kerkvisitator in beeld.

Het is de bedoeling, dat de voorzitter van het college van visitatoren van de regionale classes eens in de zes jaren een bezoek brengt aan een cluster van gemeenten, samen met een andere visitator. Variaties op deze vorm zijn mogelijk. Dit bezoek kan eventueel aanleiding zijn tot buitengewone visitatie.

De buitengewone visitatie is van wezenlijk belang. Deze bijzondere visitatie wordt opgedragen aan speciaal voor die taak geschikte personen die benoemd worden door het moderamen van de regionale synode. Per regio zijn dat ongeveer zes visitatoren. De voorzitter van deze bijzondere visitatoren is tevens lid van het moderamen van de regionale synode. Alle buitengewone visitaties worden tevoren overlegd en afgestemd met de voorzitter van de regionale classis. De visitatie geeft een dringend advies. De 'doorzettingsmacht' berust bij het moderamen van de regionale classis en haar voorzitter.

Predikanten - blijven 8 of 12 jaar?

De voorzitter van de regionale classis voert als 'pastor pastorum' een voluit ambtelijk gesprek en niet het gesprek van een bedrijfsleider die zich bezighoudt met 'job rotation'. In het gesprek

wordt echter in alle openheid ook de mobiliteit aan de orde gesteld. Een 'normaal' uitgangspunt daarbij is dat na acht jaar een goed moment is voor een nieuw beroep. (Uiteraard staat het predikanten vrij al eerder beroepen te worden en dit te aanvaarden.) Mochten predikant en gemeente (kerkenraad) aangeven graag langer aan elkaar verbonden te blijven, dan is daar ruimte voor. Een tweede beslismoment is, gezien bovenstaande overweging, bij een verbintenis van twaalf jaar. Ook dan kunnen er redenen zijn om met elkaar verder te gaan, al zullen die expliciet uitgesproken moeten worden en door predikant en gemeente worden gedeeld. Aan predikant en gemeente kan steeds gewezen worden op de hulp die de kerk aanbiedt voor een nieuwe beroeping. Wel zal de wens van een gemeente om weer tot een nieuwe verbintenis te komen met een andere predikant meer gewicht in de schaal moeten leggen. Wanneer een gemeente aangeeft dat zij na acht jaar dienstwerk van de betreffende predikant toe is aan een nieuwe beroeping, is het aan de

predikant loyaal aan mobiliteit mee te werken, hierbij geholpen door de kerk.

Opmerking: ik voorzie, dat de voorzitter van de classis hier een belangrijk deel van zijn werk aan besteden moet. Ruim voor die 8 jaar moet hij gaan praten met de betrokken gemeente en predikant, of het allemaal wel goed gaat. En als de termijn van 12 jaar nadert, moet hij weer opdraven om met de betrokken predikant en de betrokken kerkenraad te overleggen of de verbintenis kan worden voortgezet of juist niet. En als de verbintenis beëindigd wordt, dan moet de kerkenraad zoeken naar een andere gemeente voor die dominee. Weer moet ik zeggen: alsof die predikantsplekken voor het opschep- pen liggen in een krimpende kerk.

En welk probleem wordt

HAHA! IK HEB TOCH
EEN ONWIJS GAVE
PREEK VOOR U...

hiermee opgelost?

Het probleem dat 1 of 2 keer per jaar een predikant moet worden losgemaakt van een gemeente. En ook wordt het probleem genoemd, dat een gemeente of predikant verandert, zodat de 'aansluiting' op elkaar niet meer zo goed past. In het synoderapport krijgt dit onderdeel naar mijn smaak te veel aandacht en ruimte.

En waar blijft het gezag van de verkondiging van Gods Woord in dit geheel? Een predikant is geen schoothondje van de gemeente en loopt niet aan de lijn van de gemeente, maar aan de lijn van de Heilige Geest. Het is voor mij onduidelijk wat dit nog met de zgn. 'basics' uit het begin van dit rapport te maken heeft. Die gesprekken met predikanten, die 8 of 12 jaar ergens werken, komen voor mij als een konijn uit de hoge hoed. De voorzitter van de regionale classis krijgt toch een beetje een functie als ware zij of hij 'bisschop'. Die gedachte is verlaten in de definitieve vorm van dit rapport. Maar de taakuitoefening vertoont in deze zin een weeffout, omdat het toch lijkt op personeelsbeleid! Als ik dit op me in laat werken, bekruipt me het akelige gevoel, dat het hele rapport alleen op dit punt concreet is, alsof predikanten het probleem zijn van de kerk. Wie het weet, moet het maar zeggen.

Wat nodig is voor het kerk zijn!

Wat nodig is: openheid voor het Woord van God.

Wat nodig is: oprecht belangstelling voor wat mensen bezig houdt.

Wat nodig is: dat we samenkomen op zondag.

Wat nodig is, dat er in de kerk beter nagedacht moet worden dan in dit rapport, hoe we kerk met vier generaties kunnen zijn en blijven tot de wederkomst van Christus.

Wat nodig is: samenwerking en gezamenlijke inzet om de kerkelijke gemeente een levendige samenhang te geven.

Wat nodig is: aanhoudend en volhardend gebed. '''

THEMA: Kerk anno 2025

Ik hoop, dat je heel blij en dankbaar bent voor de kerk waartoe je behoort.

Zondag 21, vraag. 54: "Wat gelooft gij aangaande de heilige, katholieke kerk?"

Wanneer wij het Liedboek voor de Kerken doorbladeren ontdekken wij vrij gemakkelijk, dat er een rubriek is met de titel "Kerk". Het zijn de gezangen 303 tot en met 330. In het nieuwe liedboek zijn het de liederen 965 tot en met 976. Deze liederen laten zien hoe men de kerk in de loop van eeuwen heeft gezien en ervaren. De liederen leggen hiervan rekenschap af. Maar niet enkel de liederen, maar ook in onszelf is er een gevoel en een ervaren aanwezig van het geloof, dat onder woorden te brengen moet zijn. En vinden wij hierbij de vraag belang, die in Zondag 21, vraag 54, van de Heidelbergse Catechismus wordt gesteld? Deze vraag luidt: "Wat gelooft gij aangaande de heilige, katholieke kerk?"

A.W.W. DE RUITER

Waar is mijn plek in de kerk...?

Ik hoop, dat je het begrijpt, dat er gevraagd wordt wat u, jij en ik geloven "aangaande" de kerk. Wij geloven niet in de kerk, maar vanuit ons geloof moeten wij wel wezenlijke dingen over de kerk kunnen zeggen. Wat heeft de kerk

met ons geloof te maken? Antwoord 54 van zondag 21 wil dit verwoorden. Er worden keuzes gemaakt vanuit een heel helder en duidelijk startpunt. Onthoud het woord "startpunt". Dus waar en hoe is het begonnen? Heel gemakkelijk kun je praten over van je vindt van de kerkelijke gemeente waartoe je behoort. Ik hoop, dat je heel blij en dankbaar bent voor de kerk waartoe je behoort. Het kan ook zijn, dat je meer kritisch of zelfs afstandelijk bent ten opzichte van je plaatselijke kerk. Je voelt een bepaalde afstand en het kost moeite om je echt van binnen uit betrokken te voelen. Natuurlijk zijn er redenen te vinden. En toch is er van binnen in je hart iets, dat je er naar doet verlangen om toch op een goede manier tot de kerk te behoren? Waar is mijn plek in de kerk...? Laat ik mijn plaats leeg of niet?

Eerst even bladeren in het Liedboek

Voordat ik met je naar antwoord 54 ga, gaan wij eerst naar de liederen van de kerk. Heel kort bladeren wij door deze gezangen met de vraag of er zonder al te veel moeite iets gezamenlijks te vinden is bij de dichters van deze gezangen. Wanneer wij Gezang 303/Lied 968 voor ons nemen begint het als volgt:

*De ware kerke des Heren,
in Hem alleen gegrond,
geschapen Hem ter ere, ...*

De kerk heeft zijn grond of bestaansrecht in "Hem". Verderop in dit vers blijkt, dat dit de Heer Jezus is. En de kerk is er ter wille van Hem; dus "geschapen Hem ter ere." In het tweede vers wordt gezegd hoe de kerk er is gekomen:

*Door God bijeen vergaderd,
één volk dat Hem behoort.*

De Heer zelf heeft zijn kerk vergaderd of bijeengebracht tot zijn eer. Wanneer wij nog een gezang (Gezang 304/Hemelhoog 226) voor ons nemen, blijkt, dat God zijn plan heeft en daarom ook zijn kerk bijeenbrengt. In de tweede versregel van het eerste vers staat:

Hij kiest de zijnen uit, Hij roept die allen,
In het tweede en derde vers van dit gezang blijkt, dat de heilige Geest centraal staat in de kerk. In vers 3 zingen wij over de Heilige Geest:

Hij, die haar leidt en in de waarheid stelt, heeft zijn bestek met wijsheid uitgemen;

En in Gezang 305/Lied 723 wordt vanaf de eerste versregels onomwonden gezegd, dat God het is die schreden of stappen zet wanneer het om de Kerk van zijn Zoon gaat. Zijn spreken – dus zijn Woord – doet het:

Waar God de Heer zijn schreden zet daar wordt de mens van dwang gered, weer in het licht gegeven.

Als 's Heren woord weerklinkt met macht wordt aan het volk dat Hem verwacht de ware troost gegeven.

Wat is het geloof van de dichters van deze gezangen aangaande de kerk?

Uit de hele mensheid brengt God, de Vader, de mensen bij elkaar. En dit zijn mensen, die Hij zelf uitgekozen heeft. De mensen van de kerk zijn van zijn Zoon, de Heer Jezus Christus, en Hij brengt ze bij elkaar door het bijzondere werken van de Heilige Geest en door de Bijbel.

Die mensen vormen een bijzondere gemeenschap, die door Hem in stand wordt gehouden en die zijn nabijheid ervaren in hun leven – altijd een eeuwig zijn ze van Hem.

De kerk is het werk van de drie-enige God

De goddelijke drie-eenheid is hier heel duidelijk en concreet aan het werk. God kiest de mensen uit en die zijn van de Heer Jezus Christus en de Heilige Geest zorgt er voor, dat het altijd zo blijft. Dit is ook exact waar het antwoord nummer 54 van zondag 21 ons naar toe brengt. De tekst werd door een twee-

Casper Olevianus en Zacharias Ursinus

tal jonge theologen uit Heidelberg in Duitsland opgesteld. In 1563 was het opdracht aan Zacharias Ursinus, 28 jaar, en aan Caspar Olevianus, 26 jaar. Keurvorst Frederik III gaf daartoe opdracht. In ons land werd het vertaald door Petrus Datheen. In de tijd van de Reformatie moest heel precies gezegd worden wat wij geloven aangaande de kerk: die kerk is van Hem! En wat is het toch een grote genade van zijn liefde, dat wij tot zijn kerk mogen behoren!

Was je afgelopen zondag in je kerk?

Hoe kon het, dat zomaar de verkondiging van het evangelie naar je is toegekomen? Heeft de Heer er door zijn heilige Geest daar niet de hand in gehad? Daar kreeg je te horen, dat je leven eeuwigheidswaarde heeft. Nergens anders als in de kerk ontdek je hoe waardevol jij en al die anderen zijn. Ontdek dus wat de liederen van de kerk en ook het belijden van de Heidelbergse Catechismus uit 1563 te zeggen heeft:

Dat de Zoon van God van het begin der wereld tot aan het einde zich uit de gehele mensheid een gemeente, die tot het eeuwige leven is uitverkoren, door zijn Geest en Woord in de eenheid van het ware geloof vergadert, beschermt en in stand houdt; en dat ik daarvan een levend lid ben en eeuwig zal blijven.

Geen zijwegen bewandelen!

Het kan zijn, dat je met dit belijden wel in zou willen stemmen, maar er is toch iets in je dat zich er tegen in de weer

stelt. Je zegt, dat je net zo goed naar een andere kerk zou kunnen gaan. Je ziet, dat men tegenwoordig naar een kerk zoekt, die het beste bij de eigen geloofservaring past. Wanneer je op de ene plaats niet krijgt wat je geestelijk nodig hebt, ga je naar een andere. Kun je niet net zo goed zonder kerk geloven? Al deze vragen laten wij even los. Waarom? Omdat het stuk voor stuk zijwegen zijn, die ons afleiden van de vraag wat u, jij en ik – dus wij samen – geloven aangaande de heilige katholieke kerk. Wat het echte is van de kerk en niet wat wij er met onze gebrekkigheid en ook met zonden van gemaakt hebben. In antwoord van zondag 21 worden wij naar de kern gebracht. Dat is hoe de drie-enige God in zijn grote liefde tot ons komt.

De kerk is de betaalde kudde van de Heer Jezus Christus

In Handelingen 20 mag duidelijker worden waar het om gaat. Paulus moet afscheid nemen van de gemeente in de stad Efeze. De oudsten van de kerk zijn naar Milete gekomen. Openhartig en ook emotioneel spreekt Paulus deze oudsten toe. Hij weet, dat hij hen niet terug zal zien. Hij draagt hen op om toe te zien op hun eigen geestelijk leven en dat van alle leden van de kerk of gemeente. En heel belangrijk is wat hij zegt, dat die kerk of gemeente de kudde van de Heer Jezus Christus is. De Heer, onze God, heeft elke schaap van die kudde gekocht door het bloed van zijn eigen Zoon. In vers 28 lezen wij: "Zorg voor uzelf en voor de hele kudde

waarover de heilige Geest u als herder heeft aangesteld; u bent de opzieners van Gods gemeente, die hij verworven heeft door het bloed van zijn eigen Zoon."

Het bloed van de Heer Jezus aan het kruis is het wettige betaalmiddel voor elk lid van die kudde. Dit geeft die oudsten een grote verantwoordelijkheid. Hoe leven zij en hoe leven hun medegemeenteleden? Zien ze als oudsten als een herder naar de kudde om? En beseffen zij niet, dat de kudde niet van hun zelf, maar van de Grote Herder der schapen is – de Heer Jezus Christus?

Dit dient te bepalen bij wat wij geloven aangaande de kerk! Het is de kudde van de Heer Jezus Christus, die Hij zelf door zijn bloed verworven heeft. Voor jou, voor jou en voor jou en ook mij is de Heer gestorven. Wij behoren tot zijn gemeente! Dit is wat die oudsten heel dringend op hun hart krijgen gedrukt. Paulus waarschuwt de oudsten van Efeze, dat er wolven zullen binnen dringen. Mensen kunnen met hun ideeën en dwalingen als woeste wolven zijn, die de kudde dreigen te vernietigen. Het afscheid van die oudsten van Efeze is zeer emotioneel. Ze hebben nog heel veel tegen elkaar te zeggen. Toen ze uitgesproken waren – zie vers 36 – knielden ze neer om te bidden. En re-

ken er maar, dat zij alles vol vertrouwen in de handen van de Heer hebben gelegd. Het is zijn kudde. Het is zijn kerk. Vol eerbied en overgave mocht er gebeden worden. Bidden zorgt er altijd voor, dat je niet op eigen kracht verder hoeft. Op deze wijze mogen oudsten de gemeente bij de Heer brengen. Handelingen 20 is voor ons een duidelijke en bemoedigende les.

Het leven van de katholieke of algemene kerk in de plaatselijke kerk

Opnieuw herinner ik je aan de 54ste vraag in zondag 21 van de catechismus. Er wordt gevraagd naar wat je gelooft aangaande de heilige katholieke of algemene kerk. Er wordt hier gezegd, dat de kerk algemeen is. De kerk is van alle plaatsen en van alle tijden. Dit betekent, dat je van harte lid dient te zijn van een plaatselijke kerk. Dit is een van de vele plekken waar de Heer zijn kerk vergadert!

Want in die plaatselijke kerk is de Heer bezig zijn kerk te vergaderen. Het gebeurt op al die plaatsen waar mensen de Heer ontmoeten rond zijn Woord. Ik herinner als predikant gesprekken met leden, die tot onze gemeente behoren. Ze geloven wel, maar ze komen niet naar de kerk. Je probeert ze duidelijk

te maken, dat het geweldig fijn is om betrokken te zijn bij de kerk van de Heer Jezus Christus. Je heet ze welkom en biddend verlang je naar momenten, die hen er toe zetten mee te doen. Je hoopt, dat ooit te tijd komt, dat zij levende leden zullen zijn van deze gemeente. En tegelijkertijd voel je je zo machteloos ... of toch ook weer niet? Niet ik, niet jij, niet wij ... alleen de Heer kan en zal het door het werken van zijn Woord en heilige Geest bereiken, dat er nog meer levende lidmaten zullen komen. Er zit niets anders op om net als die oudsten van Efeze te knielen om te bidden.

De tekst van antwoord 54 van zondag 21 mag ons raken in het hart. Vol kracht en vol belofte wordt uitgesproken wat wij mogen geloven aangaande de heilige katholieke of algemene christelijke kerk. Lees nog een keer het:

Dat de Zoon van God van het begin der wereld tot aan het eind zich uit de gehele mensheid een gemeente, die tot het eeuwige leven is uitverkoren, door zijn Geest en Woord in de eenheid van het ware geloof vergadert, beschermt en in stand houdt, en dat ik daarvan een levend lidmaat ben. ☰

• BOEKBESPREKING •

Leo Fijen, **Alles wat me dierbaar is. Verhalen voor begin en einde van het leven**, Ten Have, Utrecht 2016, 174 blz., € 14,99.

Leo Fijen schrijft wekelijks persoonlijke columns in KRO Magazine. De beste columns van het afgelopen jaar zijn nu samengevoegd in dit openhartige boek.

Het is mooie lectuur voor de avond, vlak voor het naar bed gaan.

Fijen beschrijft zijn leven als echtgenoot, vader en opa, maar ook als man die voluit in de samenleving staat en meeloopt met allerlei deskundigen op allerlei terrein.

Ontroerend schrijft hij over zijn vader, zijn moeder en ook over een audiëntie bij paus Franciscus. En dan maakt hij de mooie opmerking, dat deze paus begrijpt beter dan wie dan ook, dat

wij mensen vaak falen en leven van de genade van Christus, telkens weer. Weet u wat ik dan denk? Met zo'n inzicht hebben we helemaal geen reformatie nodig. Feijen is de man van de levensbeschouwelijke programma's van KRO-NCRV. Op eigen benen deed de NCRV er bar weinig meer aan. Met zo'n hoofd kun je nog wat beleven! En in de middagpauzedienst van de Alle-Dag-Kerk is hij een graag geziene spreker op de woensdagmiddag op het Begijnhof in Amsterdam. Dit is een mooi boek, dat wil ik wel zeggen!

W.J.W. Scheltens

De Nederlandse Geloofsbelijdenis over de kerk

Gezang 303 uit het Liedboek voor de kerken 1973 zingt over 'de ware kerk des Heren'. Wie zou daar niet bij willen horen? Maar wat is 'de ware kerk'? Wat is überhaupt 'de kerk'? Daarover zijn in de loop der eeuwen dikke boeken vol geschreven. Een hele pennensrijd is gevoerd. Zelfs letterlijk strijd geleverd. De zogenaamde godsdienstoorlogen zijn de zwarte bladzijden van de kerkgeschiedenis. Nog steeds lopen de meningen uiteen. Variërend van 'wij zijn de meest zaligmakende kerk!' (eng kerkisme) tot 'de kerk als constructiefout' (H.M.Kuitert).

W.A. BOER

De Bijbel over de kerk

Voor het antwoord op de vraag wat de ware kerk is moeten wij in de eerste plaats terecht in de Bijbel. Die is bron en norm. In de Bijbel vinden wij overigens nergens het woord kerk. Dat is een samentrekking van het Griekse 'kuriakè oikia' hetgeen 'het huis van de Here' betekent. Een veelzeggende benaming voor wat in het Nieuwe Testament aangeduid wordt als gemeente (Grieks 'ekklesia' = de bij elkaar geroepen). Want deze gemeente is niet maar een clubje mensen rondom God en Jezus, maar een gemeenschap (koinonia) van heiligen en gelovigen die het eigendom zijn van Jezus Christus. De kerk is dan ook niet van ons mensen, maar van Hem, aldus de apostel Paulus, zie Handelingen 20,28! Deze duidde de kerk ook als lichaam van Christus waarvan

Jezus tussen zijn leerlingen, krijttekening, gekleurd met pen en penseel (1634) van Rembrandt (1606 - 1669) in het Teylers Museum te Haarlem; Jezus en zijn discipelen, vermoedelijk op de Olijfberg. De in gedachten verzonken apostel links, half liggend, is Johannes.

de gelovigen individueel en tezamen leden zijn met Jezus als het hoofd, zie onder andere 1 Corintiërs 12,2 en volgende. Of als een woonplaats van Gods in de Geest, zo in Efeziërs 2,20-22. Daarvan is Jezus Christus het fundament en de hoeksteen, zie onder andere 1 Petrus 2,7.

De opsteller van de Nederlandse Geloofsbelijdenis Guido de Bres heeft niet anders dan de Bijbel willen naspreken in de door hem geformuleerde artikelen over de kerk. Dat zijn artikel 27 t/m 36. Wij beperken ons hier tot de artikelen 27 t/m 29. En doen dat vanuit de vraag: kunnen wij het Guido de Bres nog naspreken en belijden?

Ongetwijfeld zouden wij een en ander anders formuleren. Er zijn ook zaken die wij bij hem missen. Maar vergeet niet Guido de Bres leefde in een andere tijd en had te maken met een zeer

machtige en onverdraagzame Rooms-katholieke kerk en met dwepelij zoals de Doperse beweging. Deze 'tegenstanders' van de Reformatie komen we tegen in zijn formuleringen. Dat neemt niet weg dat Guido de Bres goed en krachtig aangeeft wat de (ware) kerk is en daarbij in het Bijbelse spoor gaat. De kerk een heilige gemeenschap. In artikel 27 valt op – wat we hierboven al stelden – dat de kerk meer is dan een vereniging van personen, zeg maar een of andere club van mensen met hetzelfde doel. De kerk is het werk van God Zelf. Als zodanig een heilige vergadering van de ware gelovigen. Dat zijn diegenen die in Christus geloven en van Hem alle heil verwachten en gewassen zijn door Zijn bloed, geheiligd en verzegeld door de heilige Geest. Dat is veelzeggend en mooi geformuleerd! De kerk een verzameling van heilige

mensen? Weerspreken de zwarte bladzijden van de kerkgeschiedenis dat dan niet? Net als de hedendaagse schandalen in de Rooms-katholieke kerk? Of het onheilige vuur dat brandde bij de vele repeterende breuken in de van oorsprong ene kerk niet het minst na de Reformatie in de 16e eeuw? Toch is de kerk heilig maar dan in zin van geheiligd. Voor de apostel Paulus waren de gelovigen in de gemeente van Philippi tegelijkertijd heiligen, 1:1. Of zoals de apostel Petrus schrijft in 1 Petr.2,9-10: de gelovigen zijn 'een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilige natie, een volk God ten eigendom om Zijn grote daden te verkondigen'. De gemeente is geroepen om heilig te zijn (in de levenswandel) zoals God heilig is, 1 Petrus 1,16.

De kerk in haar zichtbare gestalte

We spreken wel van de onzichtbare kerk. Dat betekent dat wij nooit de precieze omvang van de kerk kunnen of mogen aangeven. In de zichtbare, georganiseerde kerk(en) zijn er helaas ook mensen die daar niet echt bij horen. En daarbuiten zijn er weldegelijk ook tal van ware gelovigen. Uiteraard heeft de kerk van Christus als gemeenschap/vergadering van mensen ook een zichtbare gestalte. Hoe anders kan men gezien worden als zoutend zout of als een stad op een berg, Mattheus 5, 13-16. Of stralen als lichtende sterren temidden van een ontaard mensengeslacht, Filippenzen 2,15. Maar volgens Guido de Bres is de kerk niet

in de eerste plaats aanwijsbaar als organisatie met een adres of leiding (zoals het onder ons vaak wel het geval is) maar in haar samenkomen en de viering van het avondmaal en het onderhouden van de koinonia en de gebeden, zoals ook in Handelingen 2,41-47 naar voren komt. De georganiseerde kerk(structuur) kon inderdaad weleens een constructiefout zijn, tenminste in zoverre daarop het hoofddaccent is komen te liggen. Of de Protestantse Kerk in Nederland onder deze (dis)kwalificatie valt, de lezer oordele daarover zelf.

De kerk als eenheid

In boek Handelingen ontmoeten wij vele afzonderlijke gemeenten die echter wel een eenheid vormen. Toch bestond er geen topdownstructuur, zoals in de Protestantse Kerk in Nederland ook al hadden de apostelen gezag in alle plaatselijke kerken. Elke plaatselijke gemeente gold voluit als kerk. Aanvankelijk was de kerk niet versplinterd, hoewel in met name Korinthe waren er al scheuringen. Waar Paulus zich tegen verzette is helaas datgene wat de kerkelijke kaart in ons land laat zien, een veelvoud van kerkgenootschappen! Men belijdt nog wel de oecumene van het hart, maar organisatorisch vormt men allesbehalve een eenheid. En een kerk als de Protestantse Kerk in Nederland vormt weliswaar een organisatorische eenheid, maar is intern geestelijk tot op het bot verdeeld.

Dat brengt ons bij hetgeen hierboven al ter sprake kwam: niet alles wat

zich Israël noemt is Israël. In artikel 29 wijst Guido de Bres erop dat in de kerk de huichelaars onder de goeden gemengd zijn. Zij lijken net echte gelovigen, maar zijn als het onkruid tussen de opgroeiende tarwe, om te refereren aan verschillende gelijkenissen van onze Here Jezus Christus. Daarmee had de apostel Johannes al te maken. Hij waarschuwde er ernstig tegen, zie met name de 1e Johannesbrief. Ook in Paulus' brieven komt herhaaldelijk te sprake dat er valse leraars en apostelen rondgaan. Zoals onze Here waarschuwde voor misleiding door valse profeten, waarschuwde Paulus de oudsten uit Efeze voor hetzelfde, zie Handelingen 20, 29. Er zouden mannen uit eigen midden opstaan die verkeerde dingen zullen spreken. In de eeuwen der kerkgeschiedenis is het nooit anders geweest. Helaas geldt dat nog steeds voor een kerk als de onze.

De kerk onder druk

Paulus waarschuwde de oudsten van de kerk te Efeze (zie boven) ook voor het gevaar dat van buitenaf dreigde. Grimmige wolven die er op uit zullen zijn om de kudde kapot te maken. In onze tijd heeft volgens de organisatie Open Doors meer dan 60% van de christenen daarmee te maken. In vele, met name ook moslimlanden, wordt de kerk onderdrukt of zoals in Noord-Korea systematisch vernietigd. In een land als Turkije dat bij de Europese Unie zou willen horen worden kerken gesloten door de overheid. Maar het wonder is dat de kerk altijd tegen de verdrukking in groeit, zoals in China gebleken is! Daar gaan op dit moment meer mensen op zondag naar de kerk dan in heel Europa! In ons werelddeel is sprake van teruggang van het christendom en aanhoudende leegloop van de kerken. In ons land is het helaas niet anders. Vele gemeenten vergrijzen. Kerkgebouwen worden gesloten en verkocht. Sommige zelfs verbouwd tot moskee. De Protestantse Kerk in Nederland heeft zich kennelijk neergelegd bij voortgaand verlies aan leden.

Graag wijzen we hier op wat Guido de

Bres daartegenover stelt: de kerk houdt nooit op te bestaan. God houdt haar staande tegen het woeden van de gehele wereld. Ook al kan ze soms tijdelang zeer klein zijn! Wie dit gelooft en belijdt hoeft niet te wanhopigen. De Bres herinnert terecht aan de zeventiende eeuw van de profeet Elia die hun knie niet voor de Baal hadden gebogen. Denken wij toch ook aan wat onze Here gezegd heeft: de poorten van de hel zullen nooit de gemeente kunnen overweldigen, Hij Zelf bouwt Zijn gemeente!, zie Mattheus 16,18. Laat dat onze visie zijn en hoop in plaats van het alom 'beleden' doemdenken!

De katholieke kerk

Bij katholieke kerk denken velen aan de Rooms-katholieke kerk, de kerk geleid door Rome. Maar Protestantse kerken zijn net zo goed 'katholiek'. Dat betekent 'algemeen', zoals elke zondag beleden wordt met het Apostolicum. Daarmee is bedoeld dat de kerk wereldwijd is, dus van alle plaatsen. Maar ook van alle tijden. De Bres laat de kerk zelfs terug gaan naar het begin wereld. Verondersteld is de eenheid van het menselijk geslacht, zoals de Bijbel dat inderdaad leert, evenals de eenheid tussen Israël en de kerk. Afgezien van de vraag of de kerk toch ook niet iets nieuws is vergeleken met Israël, ware gelovigen waren er zeker ook al voor Christus Jezus op aarde kwam. We denken dan aan Adam, Noach, Abraham en noem maar op, met wie we in het Koninkrijk zullen aanliggen, aldus Jezus (Mattheus 8,11). Ook hen rekent Guido de Bres tot de ecclesia (in het Oude Testament qahal genoemd). Inderdaad de kerk van alle tijden.

Maar de kerk is ook algemeen in de zin van verbreid en verstrooid over de hele wereld. Ook in landen waar men openlijk niet kerk kan zijn. Zending en evangelisatie als het werk van en door Gods Geest waarbij Hij mensen inschakelt is nooit en nergens zonder vrucht gebleven. De roeping van de kerk het evangelie blijvend uit te dragen geldt onverminderd voor ons. Om getuigen te zijn hebben ook wij nodig bekleed te

Christus verschijnt aan de apostelen, ets (1656) van Rembrandt in het Rijksmuseum te Amsterdam

worden met kracht uit de hoge, Handelingen 1,8. God wil niet dat sommigen verloren gaan maar alle mensen komen tot erkenning van de waarheid, 1 Timotheüs 2,4 en 2 Petrus 3,9.

De kerk is ook algemeen in die zin dat die niet beperkt is tot bepaalde personen of rassen. Apartheid zoals eertijds in Zuid-Afrika in de kerk is uit den boze. Van elke vorm van racisme dient de kerk zich verre te houden. Man en vrouw, zwart, geel, bruin of blank, in Christus een! Zie Galaten 3,28 en Colossenzen 3,11. Het zal zijn 'met hart en wil samengevoegd en verenigd in eenzelfde Geest, door de kracht van het geloof'.

De kerk als kring van hen die behouden worden

Wanneer Guido de Bres stelt dat alleen de kerk zaligmakend is dan ligt dat in lijn met wat de Bijbel leert. In Handelingen 2,47 staat dat de kerk 'de kring is van hen die behouden worden'. Dat staat haaks op wat meer en meer (kerk) mensen menen: er zijn vele wegen (lees kerken, godsdiensten) naar de hemel. Dan weerspreekt men dat Jezus de enige weg is ten leven. Niemand komt de Vader dan door Hem, Johannes 14,6.

Hij, de enige en exclusieve Zaligmaker Die niet past in het rijtje van dode godsdienststichters zoals Buddha en Mohammed en anderen.

Als de kerk dus van eeuwig belang is, ligt de conclusie voor de hand: men kan en mag zich niet zomaar buiten de kerk plaatsen. Nu is het ongetwijfeld zo dat velen die niet meer naar de kerk gaan of met de kerk gebroken hebben niet perse daarmee hun zaligheid verloren hebben. Niet de kerk maakt zalig. Iemand kan altijd nog horen bij de onzichtbare kerk. Toch is het ook waar: het is niet goed om in je eentje te geloven. Wie dat doet loopt het gevaar van een eigenwillige godsdienst, Colossenzen 2,23.

Kerk voor en met elkaar

In onze tijd is er terecht meer aandacht gekomen - ook in de meer traditionele kerken - voor de charismata (Geestegaven) zoals die in de Pinksterbeweging van meet af aan een (te?) grote rol spelen. Hoewel de kerk geleid wordt door ambtsdragers (zie artikel 30) had Guido de Bres ook oog voor de 'gewone' gemeenteleden. Zij zullen elkaar dienen overeenkomstig ontvangen gaven. Zoals nadrukkelijk in Paulus'

brieven (Romeinen 12, 1 Corinthiërs 12-14, Efeziërs 4) naar voren komt. Het is een goed iets dat in de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland er volop aandacht is voor het 'ambt aller gelovigen'. In steeds meer gemeenten leeft inmiddels het besef dat het toe moet naar 'gavengericht' in plaats van 'taakgericht' bezig zijn. Toch zou de persoon en het werk van de Geest veel meer aan de orde mogen komen.

Afscheiden van de valse kerk

De voormalige Gereformeerde Kerken in Nederland, evenals andere kerken in ons land, hadden hun wieg in de Afscheiding van 1834 en later in de Doleantie van 1886. In die tijd beriepen zich op de Nederlandse Geloofsbelijdenis waarin de Bres het recht tot afscheiding geformuleerd heeft. Zelfs spreekt over de plicht om je af te scheiden van degenen die niet tot de kerk behoren. Over het wanneer en hoe om een valse geworden kerk de rug toe te keren, was en is er nog altijd veel verschil van mening. Dat heeft ook te maken met de spanning tussen waar-

heid en liefde inzake de eenheid van de kerk. Kan alles dan maar? Kun je leer-vrijheid toestaan? Roept het Nieuwe Testament niet op tot tucht over leer en leven? Van de tucht, die in het verleden ook niet altijd juist is toegepast, is in de Protestantse Kerk in Nederland niet veel meer over. Verworden tot een dode letter in kerkorde en ordinanties. Daartegenover staat de Bijbelse oproep, die ook bij de Bres weerklinkt, om tot eenheid te komen van wat geestelijk een is. En eenheid is dan toch meer dan een oecumene van hart maar zou toch ook zichtbaar moeten zijn in veren hereniging?!

Kenmerken ware kerk in tegenstelling tot sekte en/of valse kerk

In artikel 29 gaat het ook over het onderkennen van het onderscheid tussen ware en valse kerk. Huichelarij in de kerk is moeilijk te onderkennen, immers wolven in schaapskleren lijken op schapen. Maar de ware christen en de ware kerk herkennen we in elk geval aan: de zuivere prediking van het evangelie; de zuivere bediening van de

sacramenten; het onderhouden van de kerkelijk tucht om zonden te bestraffen. In dat alles richt de kerk en de gelovige zich op het zuivere woord Gods (zie artikelen 3 tot en met 7!). En verwerpt alle dingen die daarmee in strijd zijn en erkennen Christus Jezus als enige Hoofd. Van die kerk kun en mag je niet afzonderen. De Bres doelde als het gaat over de valse kerk op de Rooms-katholieke kerk - zoals in het slot van artikel 29 - als een kerk waarin eigen regels boven Gods woord gesteld en ook vervolging geoefend wordt op diegenen die heilig leven naar Gods woord (denk aan de beruchte Inquisitie). Voor ons is de vraag, gemeten aan wat De Bres zegt: geldt dat nu nog van de pauselijke kerk? En kan de Protestantse Kerk in Nederland evenzeer gelet op de praktijk gekwalificeerd worden als een valse kerk ook al maakt de Nederlandse Geloofsbelijdenis deel uit van haar belijden? Misschien zouden de plaatselijke gemeente en de leiding van de kerk in Utrecht daar eens ernstig over na moeten denken! ☺☺☺

• BOEKBESPREKING •

Mgr. Gerard de Korte, **Geroepen tot hoop. Bouwen aan een barmhartige kerk**, Kok Utrecht, 159 blz., € 11,99.

Mgr. dr. Gerard de Korte, bisschop van Den Bosch (daarvoor van Groningen, Friesland en Drenthe) is graag vol waardering over paus Franciscus (die barmhartigheid voorstaat) en daarom lezen we: "Waar barmhartigheid is, is Christus aanwezig; waar rigiditeit heerst, zijn slechts ambtsdragers". Zo citeert Franciscus kerkvader Ambrosius en dat vindt de Korte mooi (blz. 142). In dit boek zijn lezingen opgenomen, die de bisschop heeft gegeven en een serie beschouwingen over Bijbelse sleutelwoorden die eerder in het Friesch Dagblad zijn gepubliceerd.

De Korte is een beminnelijk mens, die barmhartigheid niet alleen als begrip kent, maar ook vanuit de praktijk. Dat merk je ook in dit boek. Hij begint zijn artikelen vaak met een historische aanloop en legt nadruk op het sociale denken in de Rooms Katholieke Kerk. Het valt mij op, dat hij de trouw van God sterk benadrukt en zo ook de blijvende en doorgaande trouw van God aan zijn volk Israël onderstreept. Dus geen kerk in de plaats van Israël gelukkig (want dat zou een gedachte zijn, die al het mooie van

liefde en trouw plat slaat). Bisschop de Korte beweegt zich gemakkelijk buiten eigen parochie. Hij komt voor de televisie en bij de Christen-Unie. Hij blijft zichzelf, maar communiceert gemakkelijk en dat is een verademing. Tot slot een mooi citaat: "Het Koninkrijk, waarover Christus spreekt en waarvoor Hij zich inzet, is bij uitstek een rijk van vrijheid. Het gaat om een bevrijding van ziekte en pijn; van armoede en schuld. Uiteindelijk gaat het om een bevrijding van de dood. Het open graf van de paasmorgen verwijst naar de overwinning op de machten van de dood. In Christus wil God onze vrijheid werkelijk bevrijden en ons richten op Hem en de naaste. Christelijke vrijheid is daarmee niet alleen gave maar ook opgave" (blz. 137).

W.J.W. Scheltens

CONTACT

27^e JAARGANG
SEPTEMBER 2016

VAN DE VOORZITTER

PROTESTANTSE KERK

Onze vereniging krijgt regelmatig uitnodigingen voor conferenties en bijeenkomsten voor zusterorganisaties en van de Protestantse Kerk. Binnen de Protestantse Kerk cirkelde deze bijeenkomsten om het rapport Kerk 2025 en het Missionair Werk. De kernboodschap is: terug naar de basis, dat is het vieren, leren en leven van het Evangelie met de noodzakelijke ondersteuning. Dus geen groot dienstencentrum, maar hulp op maat door eigen mensen of anderen die daarvoor gevraagd worden. Het missionair werk is de enige die niet te lijden krijgt onder de krimp van de kerkelijke organisatie. De meest in het oog springende activiteiten zijn de pioniersplekken, waar nieuwe vormen van kerk-zijn worden beproefd. In de evaluatie bleek dat het moeilijk is zo'n startende gemeente kostendekkend te krijgen. En terecht houdt men niet alleen de geestelijke resultaten, maar ook de financiële resultaten in het oog.

Tijdens de missionaire ronde wordt een boekje uitgedeeld over werken met twintigers in de kerk. Onze Vereniging heeft daaraan een belangrijke bijdrage geleverd door een hoofdstuk van ds. W.J.W. Scheltens en financiële ondersteuning. Het bestuur is er van overtuigd dat we met deze toerusting de kerk dienen en bepalen bij haar belijden. De laatste twee jaar hebben we steeds één project gekozen dat we in het bijzonder ondersteunden (in 2014 liedbundel Hemelhoog)

CONFERENTIES: HET HANGT IN DE LUCHT

Zowel de Confessionele Vereniging als het Contactorgaan Gereformeerde Gezindte organiseerden dit voorjaar een middag over het thema 'kerk en vluchtelingen', een week na elkaar. Bij beiden werd dhr. Seegers, fractievoorzitter van de ChristenUnie uitgenodigd. Bij beiden was er ook iemand die zich met het praktische werk bezighield (CV: Kerk in Actie en COGG: Stichting Gave) en vervolgens twee mensen die een bijbels-theologisch verhaal hielden.

Het valt me als jarenlang bezoeker van dit soort dagen namens het CGB op, dat de onderwerpen in een bepaald jaar soms erg op elkaar lijken. Dat geldt ook voor predikantenconferenties van CV, GB, EW en CGB. We hebben jaren gehad met meerdere conferenties over verzoening en het spreken over God, wat te verklaren was uit de kerkelijke actualiteit. Soms ook hadden velen dezelfde algemene zorgen over de kerk of dezelfde analyse waar de schoen op een bepaald terrein begon te wringen. Een los van elkaar gekozen zelfde thema hing dan blijkbaar in de lucht.

De laatste jaren komt het fenomeen op van conferenties in samenwerking met universiteiten rond bekende buitenlandse theologen die worden ingevlogen. Daarmee is een aantal punten voor de Permanente Educatie (verplichte bijscholing predikanten) te verdienen en ze worden (ook daardoor) goed bezocht. Denk aan recente conferenties rond

Hauerwas, Wright en Wells.

Naar mijn mening is het zinvol en effectief dat de modaliteiten de samenwerking zoeken op dit terrein. Begin dit jaar organiseerden CGB en EW samen een predikantenconferentie rond het werk van de Geest. Alle modaliteiten waren aanwezig bij een studiedag over het Avondmaal, georganiseerd door de Raad voor het Gereformeerd Belijden. Samenwerking bespaart menskracht en middelen, terwijl het resultaat vaak net zo goed, zo niet beter is.

Blijkbaar hing ook deze gedachte in de lucht. Daarom zullen dit najaar diverse besturen overleggen over verdergaande samenwerking op het gebied van toerusting. Op de ledenvergadering van mei heeft u al kunnen horen, dat we door het afnemende aantal leden, we een andere werkwijze zullen moeten kiezen om ons doel te blijven bereiken. Het was een zinvolle bespreking, waarbij bleek dat het vormen van drie regionale afdelingen en de omvorming van het CGB tot een stichting niet de voorkeur hadden van de leden. Prima!

Maar er moet wel iets gebeuren! We kunnen niet op dezelfde voet verder als toen we de enige gereformeerde modaliteit waren, vier keer zoveel leden hadden, die bovendien gemiddeld jonger waren. Soms krijg ik een telefoontje van leden die weinig meer van het CGB horen, omdat in hun regio geen afdeling meer is en dus ook geen avonden. Met het verdwijnen van de Kaderdag en de Appeldag voelen ze zich soms 'wat eenzaam'.

Het CGB is dienstbaar aan een Protestantse Kerk in Nederland, die een warm hart heeft voor het gereformeerd belijden. Daarin gaat het om dogmatische en ethische vragen, maar ook om de waardering van het ambt en de wijze van kerk-zijn. Het overleg in het komende

halfjaar wordt erg belangrijk voor de vraag of we dat doel beter samen met anderen of als zelfstandig CGB bereiken. Van de resultaten wordt u natuurlijk op de hoogte gehouden in de hoop dat u met ons meedenkt.

Namens het hoofdbestuur van harte Gods zegen toegewenst in het komende winterseizoen van het kerkelijk werk en van onze vereniging.

ds. D. Westerneng, 's-Gravenpolder

NOTULEN LEDENVERGADERING CGB

OP 20 MEI 2016 IN DE GOEDE HERDERKERK TE NIJKERK

De voorzitter-extern, ds. D. Westerneng, opent de vergadering met Efeziërs 3: 14-20, gaat voor in gebed, waarna we Psalm 100 zingen. De 28 aanwezigen worden welkom geheten in het bijzonder Mw. ds. Guda Borger-Koetsier, afgevaardigde van de Confessionele Vereniging (CV). Ds. Arjan Berensen, voorzitter-intern, is afwezig i.v.m. een huwelijksdienst.

Naar aanleiding van de notulen van vorig jaar wordt de juiste spelling en woonplaats gemeld van G. de Ruiter uit Almkerk, lid van de kascontrolecommissie. Br. Koman merkt n.a.v. de bundel Hemelhoog op dat er in tegenstelling tot de aankondiging geen bundel met de vierstemmige zetting te verkrijgen is. Antwoord: een dergelijke uitgave blijkt te duur te zijn om uit te geven. Voort s wordt opgemerkt dat Hemelhoog een mooie aanvulling is op het nieuwe liedboek, waarin veel liederen gemist worden (bv. de lofzang van Simeon en Maria en liederen voor Hemelvaartsdag).

Over het verslag van de penningmeester van het CGB, mw Arjana Klunder-Streefkerk, de resultatenrekening 2015 en begroting 2016 bestaat niets anders dan lof. Het jaar is afgesloten met een positief resultaat van €539. Het saldo aan liquide middelen is €1885 en het saldo effecten bedraagt €268.402. Over de jaarcijfers van de stichting CeGe Boek, opgesteld door de penningmeester tevens secretaris van CeGe Boek, ds. Zaadstra, zijn geen vragen. De kascontrolecommissie, bestaande uit de

broeders G. de Ruiter en J.D. Nedelhof, heeft de stukken gecontroleerd en goed bevonden. Het bestuur wordt décharge verleend en Arjana Klunder wordt zeer hartelijk bedankt. Ook volgend jaar zullen de heren De Ruiter en Nedelhof de kascontrole uitvoeren.

Vervolgens blikt ds. Groenendijk terug op het afgelopen jaar. Hij meldt dat naast de reguliere bestuursvergaderingen er door het dagelijks en hoofdbestuur gesproken wordt met de CV en het Evangelische Werkverband (EW) over verdere samenwerking. Geleidelijk komen we dichterbij elkaar. Het boekje 'Deel je leven', uitnodigend kerkzijn met twintigers, naar een idee van Dorothee Berensen-Peppink, is inmiddels uitgekomen. In dit project heeft het CGB participieerd, financieel en inhoudelijk, in de persoon van ds. Wim Scheltens. Ook was het hoofdbestuur betrokken in het voortraject van het rapport Kerk2025. Ons, evenals andere modale organisaties, is door ds. Arjan Plaisier tot tweemaal toe verzocht onze mening te geven over het concept-rapport, waar wij van harte aan hebben meegewerkt. Daarnaast hebben we met het synodebestuur gesproken over de theologische opleiding. We hebben onze zorg geuit over het gebrek aan confessioneel-evangelische inbreng in de opleiding en in de postacademische opleiding. De verwachting is dat velen van onze achterban de keuze zullen maken voor de nieuwe Gereformeerde Theologische

Universiteit i.o. Actief doen we mee in de Raad van Advies voor het Gereformeerd Belijden in de PKN, waar momenteel een inhoudelijk gesprek plaatsvindt over de betekenis van het Heilig Avondmaal in onze eredienst. Verder denken wij als hoofdbestuur na om weer eigen studiedagen te organiseren, één voor predikanten en kerkelijk werkers en vervolgens daarna over hetzelfde thema voor gemeenteleden én predikanten/kerkelijk werkers. Ons lijfblad Credo en de bundel Stemmen uit de Schrift zijn bakens van herkenning van het CGB. En tenslotte zijn, naast de vele afdelingsavonden, in het afgelopen jaar twee regioavonden gehouden over veranderingen in het pastoraat.

Verheugd zijn we met de voordracht van een nieuw lid van het hoofdbestuur, ds. J. de Jong uit Rijssen. Hij stelt zich aan de vergadering voor, waarna hij van harte wordt gekozen tot hoofdbestuurslid. Ter bespreking ligt voor ons het voorstel van het hoofdbestuur 'Naar een slagvaardig CGB', geschreven voor ds. Berensen (zie blz. 23 Contact maart 2016). Het betreft een notitie over reorganisatie van de vereniging met het oog op de toekomst. Veel plaatselijke afdelingen zijn opgeheven of slapend gemaakt. En uit een recent gehouden enquête blijkt dat veel plaatselijke afdelingen niet meer naar behoren kunnen functioneren. Daarom wordt voorgesteld de afdelingen om te vormen tot drie regionale afdelingen, Noord, Midden en Zuid,

waarbij de meest vitale afdeling van dit moment in een regio leidend wordt van een nieuwe regioafdeling.

OPMERKINGEN:

Br. Koman spreekt namens de (vitale) Brabantse afdelingen zijn zorg uit dat door dit voorstel nog meer druk op de bestaande bestuursleden van de afdelingen komt te liggen. Daarom kunnen zij niet meegaan met het voorliggende voorstel.

De afdeling Drachten heeft het afgelopen jaar heel goed gedraaid en wil zo verder gaan. Opgaan in een regionale afdeling Noord krijgt geen instemming van Drachten. Met veel moeite kunnen de bestuursleden hun eigen afdeling draaiend houden.

De communicatie tussen het hoofdbestuur en de plaatselijke afdelingen laat te wensen over. Plaatselijke afdelingen voelen zich niet door het hoofdbestuur gesteund. Laat het hoofdbestuur dit oppakken.

Br. Elzinga: Wat is het criterium voor een goede draaiende afdeling? Zijn gedachte is: als een afdeling minimaal eenmaal per jaar bijeenkomt voor een inhoudelijk onderwerp. Laat slapende afdelingen zichzelf opheffen, verbeter het contact tussen hoofdbestuur en plaatselijke afdelingen en stimuleer de afdelingen die nog functioneren.

Maak weer een nieuwe sprekerslijst met thema's waar de afdelingen gebruik van kunnen maken. Dan wordt het weer eenvoudiger avonden te organiseren. Ook CV-sprekers kunnen natuurlijk op de lijst.

Ds. A. de Ruiter: uitgaande van Kerk2025 zullen er 11 nieuwe regio's komen (i.p.v. 75 classes). EW, CV en CGB zijn alle drie zoekende hoe ze de regio's moeten bereiken. Laten we trachten dit zoveel mogelijk samen te doen. Antwoord: het CGB wil graag nauwer samenwerken en doet er ook moeite voor. Heel veel toerustingswerk van de dienstenorganisatie van de kerk zal verdwijnen. Samen met EW en CV denken wij na hoe wij in de toekomst kunnen bijdragen aan toerusting in de regio's.

De suggestie wordt gedaan: laat de drie

organisaties op een A4-tje hun identiteit beschrijven en kom vervolgens samen tot een visie.

Br. Elzinga attendeert ons erop dat goede inhoudelijke samenwerking met EW en CV waardevoller is dan een snelle organisatorische fusie.

Hoe verloopt de samenwerking met de Gereformeerde Bond (GB)? Ons hoofdbestuur heeft contact met de GB, echter dit leidt niet tot nadere samenwerking. Daarvoor liggen sommige standpunten nog te ver uiteen (bv. over de vrouw in het ambt).

Ds. Scheltens merkt op dat in de huidige klassicale vergaderingen er vaak heel prettig contact is met GB-ers. Dat is ook een doelstelling van de classis: het is een ontmoetingsplaats. Daarom betreurt hij het dat de classes (min of meer) worden opgeheven.

Ds. Westerneng verlaat halverwege de discussie de vergadering i.v.m. een trouwdienst. Ds. Groenendijk neemt de leiding over.

Naar aanleiding van de discussie neemt de vergadering de volgende besluiten: Het voorstel om de huidige plaatselijke afdelingen om te vormen tot drie regionale afdelingen gaat niet door.

Het hoofdbestuur zal het contact met de nog bestaande plaatselijke afdelingen verbeteren. Een bezoek aan de afdelingen wordt op prijs gesteld.

Het hoofdbestuur zal de bestaande afdelingen stimuleren in hun voortbestaan. In het verlengde van het bovenstaande besluiten we dat de omvorming van een vereniging naar een stichting niet doorgaat. Dat is de wens van de leden: graag een vereniging blijven.

Het hoofdbestuur zal opnieuw op zoek gaan naar sprekers (predikanten en anderen) die een avond over een thema in een (plaatselijke) afdeling willen verzorgen. Een vernieuwde, uitgebreide sprekerslijst wordt samengesteld en onder de aandacht gebracht.

In de rondvraag wordt gevraagd hoe het komt dat in de Protestantse Kerk er meer sprake is van kerkverlating dan in andere kerken. Kunnen we niet van an-

dere kerken leren? Natuurlijk kan dat. Ds. Scheltens: we weten er geen raad mee, we roeien met de riemen die we hebben. Ds. de Ruiter brengt de groeten over van br. Peter Schalk, wiens gezondheid afneemt en zoveel betekend heeft voor het CGB. Wij doen hem via ds. De Ruiter de groeten terug.

Vervolgens staan we even stil bij het afscheid uit het hoofdbestuur van Anny van den Ham en ds. René Maathuis (wegens omstandigheden niet aanwezig). Ds. Groenendijk dankt hen zeer hartelijk voor hun jarenlange inzet voor het CGB en het hoofdbestuur en wenst hen Gods zegen toe voor de toekomst. In het hoofdbestuur zullen we binnenkort afscheid van hen nemen. Anny blijft de boeken en boekentafel van het CGB nog wel verzorgen, waar we heel blij mee zijn.

Tenslotte dankt ds. Groenendijk iedereen voor zijn inbreng en spreekt namens het hoofdbestuur zijn waardering uit voor de openheid van de leden. Vervolgens zingen we lied 564 uit Hemelhoog (Voor Uw liefde, Heer Jezus, dank U wel) en gaat hij voor in dankgebed.

Ds. Kees Groenendijk, secretaris

ENKELE CONTACTGEGEVENS:

Secretaris CGB:

Ds. D.C. Groenendijk
Stadhuisring 5, 4791 HS Klundert
Tel: 0168-321392
E-mail: dcgroenendijk@hetnet.nl

Penningmeester CGB:

Mw. A. Klunder-Streefkerk
Wederik 15, 4251 KX Werkendam
Tel: 0183-502326
E-mail: arjana.klunder@xs4all.nl

Ledenadministratie

(aan- en afmeldingen en verhuizingen):
Mw. drs. B.J. Rienstra
Prinses Margrietplantsoen 19
1403 ST Bussum
E-mail: administratie@cgb.nu

WEBSITE: WWW.CGB.NU

ACTIVITEITEN

FRIESLAND

CGB AFDELING ZUIDWEST-FRIESLAND

Woensdagmiddag 5 oktober 2016

Spreker: Ds. J.G. v.d. Windt uit Bolsward
Onderwerp: Onze verantwoording over de schepping

Plaats: 'Klameare' in Workum
Aanvang: 14.30 uur

Woensdagmiddag 1 maart 2017

Spreker: Ds. S. Cnossen-Hoekzema uit Scharnegoutum
Onderwerp: De troostende kracht van de psalmen

Plaats: De 'Paadwizer' in Balk
Aanvang: 14.30 uur

Namens de werkgroep:
K. Reitsma-Zijlstra
Meerweg 20, 8758 HC Allingawier

GRONINGEN

CGB AFDELING 'EEMSMOND'

Toerustingsavonden

In het seizoen 2016 - 2017 organiseert de Afdeling 'Eemsmond' toerustingsavonden van de Vereniging Confessioneel Gereformeerd Beraad. De avonden worden gehouden in de zalen achter de Protestantse Kerk te Garrelswaer, Stads-
weg 89 van 19.45 tot 22.00 uur.

Het programma ziet er als volgt uit:

13 oktober 2016

'Leven in de kracht van Zijn opstanding'
Drs. J.W. Th. Mout, Well/Middelstum

17 november 2016

'Geschiedenis van Ester'
Ds. N. Noorlander, predikant Onstwedde

12 januari 2017

'De ster van Bethlehem'
Ds. S. Alblas, predikant Bedum

9 februari 2017

'Toekomst van Israël in de Bijbel'
Ds. H. Poot, predikant Oosternieland

9 maart 2017

Onderwerp nog onbekend
Mevr. Ds. C. G. Spijker-van Engelenhoven, predikant Garrelswaer

Na afloop wordt een collecte gehouden. Een boekentafel van het CGB is aanwezig. Voor eventuele informatie kunt u contact opnemen met:
J. Winter, tel. 0596-571983,
F. Kuiper, tel. 0596-616119.

GELDERLAND

CGB AFDELING APELDOORN

Woensdag 28 september 2016, aanvang 19.45 uur

Prof. Dr. J. Hoek (Veenendaal):
"De eindtijd... En wij dan?"
Locatie: Kerkelijk Centrum "Het Hooge Pad", Papenberg 5. Beekbergen.

Woensdag 9 november 2016, aanvang 09.45 uur

Dr. Marten Visser (GlobalRize):
"Christelijke omgang met vreemdelingschap, gastvrijheid, evangelisatie"
Locatie: Kerkelijk Centrum
"De Hofstad", Hofveld 52 te Apeldoorn.

Woensdag 15 februari 2017, aanvang 19.45 uur

Dr. G.H. Labooy (PKN IJsselmuiden):
"Determinisme of vrijheid?"
Locatie: Kerkelijk Centrum "De Rank",
Torenstraat 15, Vaassen

Dinsdag 28 maart 2017, aanvang 19.45 uur

P. Blokhuis (wethouder Apeldoorn)
"Christen zijn in de publieke ruimte"
Locatie: Kerkelijk Centrum
"De Hofstad", Hofveld 52 te Apeldoorn.

Woensdag 10 mei 2017, aanvang 19.45 uur

Dr. E.G. Bosma (Rijssen, docent geschiedenis en gemeenteraadslid):
"Houding van de kerken t.o.v. de bezetter in de Tweede Wereldoorlog"
Locatie: Kerkelijk Centrum
"De Hofstad", Hofveld 52 te Apeldoorn.

LEERHUIS CREDO

In het seizoen 2016-2017 wordt het Leerhuis Credo voortgezet met 8 avonden, waarin de hoofdstukken 1 t/m 8 uit het boekje "12 artikelen over bidden" (uit de serie "geloven op goede gronden") centraal zullen staan. Nadere aankondigingen vinden plaats aan leden en belangstellenden van de kring, in diverse kerkbladen en op de website.

Secretariaat Confessionele Kring Apeldoorn:

Zomeroord 9, Tel. 055-5063334
E-mail: secretariat@confessionelekring.nl
Website: www.confessionelekring.nl

Kopij voor het
eerstvolgende nummer
van Contact (maart
2017) kan tot uiterlijk
14 februari 2017
verzonden worden naar
ds. D.C. Groenendijk
Stadhuisring 5
4791 HS Klundert
Tel: 0168-321392
E-mail:
[dcgroenendijk@
hetnet.nl](mailto:dcgroenendijk@hetnet.nl)

Een indringend gesprek op de zondagmiddag

Op zondagmorgen 28 augustus 2016 hebben wij weer twee mannen uit Iran op bezoek gehad - uit het asielzoekerscentrum in Rosmalen. Op 14 augustus jl. hebben twee asielzoekers uit Iran de heilige Doop ontvangen in Lunteren. De contacten lopen van de een naar de ander en zo gaat dat. We hebben uitgebreid gesproken met een jongeman, die voor het eerst bij ons was en niet uit Teheran komt maar uit het Zuiden van Iran, uit Susa. Die plaats is de residentie geweest van Perzische koningen als Cyrus, Ahasveros en Artaxerxes (die we kennen uit Bijbelboeken als Nehemia en Esther).

W.J.W. SCHELTENS

Ik vraag hem zo: hoe ben je er nu toe gekomen om christen te worden, terwijl je uit een gezin komt met ouders die moslim zijn. Ja, zegt hij, maar ik heb dat ontdekt toen ik studeerde op de universiteit. Toen heeft er iemand tegen me gezegd: nu moet je eens een Bijbel lezen. En ik ben begonnen in de Bijbel, maar ik vond het niks. Nee, zei die ander: je moet in het Nieuwe Testament gaan lezen.

Johannes de Doper

En toen las ik opeens over Johannes de Doper, die het slachtoffer werd van een verraderlijke opzet, dat het hoofd van Johannes de Doper door de dochter van Herodes en Herodias werd geëist.

Persepolis, restanten van paleis van de Perzische koningen in Susa

En toen merkte ik dat er ook een duivel is, die mensen opzet om los van God te raken, zodat mensen hun eigen gang gaan of het tegenovergestelde doen van wat God wil. Dat was voor mij nieuw, zegt hij. En toen las ik, dat God een liefdevolle Vader is. En toen dacht ik, zegt hij: dat is heel wat anders dan in de Koran, want daar is een boze god, die zomaar boos kan worden en we moeten hem tevreden stellen. En wat wij voor verkeerd ondervinden, dat is straf van die boze god. En dat is in de Bijbel heel anders.

Rotsgaven (in kruisvorm!) van Perzische koningen als Artaxerxes

Als ik dat zo hoor, dan leg ik mijn oor te luister en ik trek nog geen conclusies. En zo wil ik het ook doorvertellen, geen conclusies. Maar het opmerkelijke is, dat hij - heel anders dan wij - voor dat christelijke geloof heel veel heeft moeten opgeven.

Keuze

Want toen hij een winkel begon, een prachtige meubelzaak met allemaal stoelen en tafels en kasten en een televisietafel en een computertafel - hij heeft me al die foto's laten zien van z'n

winkel - toen moest hij op een gegeven moment bij het gouvernementele gezag komen en toen kreeg hij de vraag: waarom ben je christen geworden?

Hij antwoordde: ik heb de Bijbel gelezen en heb ontdekt dat God een liefdevolle Vader is en dat ik Hem kan vertrouwen en dat ik met hem kan spreken over mijn zorgen.

Toen werd hij voor een keuze gesteld, in Iran, een paar maand geleden: of je wordt moslim of dit gebeurt - en toen lieten ze hem het teken zien van een hand die langs hals schuurt - de dood. En de winkel moest dicht.

Dat was de keuze, zeg ik, je had dus eigenlijk geen keuze...

Hij laat me een kaart zien op zijn smartphone van Iran naar Nederland en vertelt, hoe hij gelopen is, helemaal gelopen, over Turkije, Kroatië, Slowakije, Duitsland en zo naar Nederland.

Hoe kom je er nu bij om in Nederland te komen, vraag ik.

Toen ik een jongetje van 15 was, speelde ik voetbal en toen zagen we op de televisie het Nederlandse elftal: prachtig, Gullit en van Basten. Ik dacht: wat moet dat een prachtig land zijn, waar zo gevoetbald wordt! Dat kennen wij helemaal niet in ons land. En zo is Nederland voor mij gaan leven!

En toen hij in de procedure kwam, ook in de gevangenis in Nederland, dacht hij: de vriendelijkheid die ik van Nederland verwacht had, is ver te zoeken.

Hij zegt: en toen ben ik in mijn Bijbel gaan lezen en toen kwam ik uit bij Job. En toen ontdekte ik, dat Job niet gestraft werd, zoals zijn vrienden dachten, maar dat Job op de proef gesteld werd, en dat weer de boze bezig was om Job van God los te zingen.

En zo heb ik de eerste maanden Nederland ervaren als een loutering: ik moest getest worden of ik werkelijk op God kon vertrouwen.

Persoonlijke beleving

Dat vertel ik nu niet om een mooi verhaal te vertellen.

Maar omdat dit onder ons in Lunteren op een zondagmiddag zo verteld is.

En omdat wij te maken hebben met

Johannes de Doper komt raar aan zijn levenseinde - daar moet de boze achter zitten

een nieuwe situatie.

Er komen mensen van ver, schuilen in Nederland met een verhaal.

Alles is subjectief, alles is een persoonlijke beleving.

Maar wij hebben geleerd, dat je met die persoonlijke beleving samen kunt werken om elkaar beter te begrijpen en om een genuanceerd, goed, beter beeld te krijgen van wat er in de samenleving speelt en in de harten van de mensen leeft.

Daarom is samenwerken, je oren open - niet het ene oor in en het andere oor uit - en probeer het zo te verwerken, dat je de ander recht doet.

Dat is nou een onderdeel van het geloof, dat je merkt, waar God met zijn Geest mensen bezielt en het vertrouwen geeft en hoe de weerstanden met scherpe randen dat vertrouwen kunnen afkraken.

Maar God is een betrouwbaar God en een liefdevolle Vader. ☰

Een de gemeente scannende dominee

Vorige maand ben ik 65 geworden. Deze toch wel bijzondere verjaardag heb ik in dankbaarheid gevierd op Terschelling met zijn veelzijdige natuur: het enige Waddeneiland dat met name genoemd wordt op de weerkaart van het NOS-journaal, het enige Waddeneiland ook waar onze onvolprezen eindredacteur tot dusver nog nooit geweest is (mailde hij mij). Ik vind dat echt een gemis voor hem. Op Terschelling met zijn brede stranden en duingebieden en met zijn mooie bossen en heidevelden ben ik in de afgelopen jaren echt een beetje verliefd geworden en ik kom er dan ook graag regelmatig terug.

Op mijn geboorteplaats Gorinchem ben ik maar niet een beetje verliefd, maar in dat prachtige historische vestingstadje (u moet het echt eens bezoeken als u in de gelegenheid bent!) ligt nog steeds mijn hart. Ze zeggen weleens dat naarmate je ouder wordt je meer gaat terugblikken, je terug wilt naar je roots en je mensen en situaties gaat opzoeken die in het verleden belangrijk voor je zijn geweest. Nou, dat klopt wat mij betreft helemaal. Mijn huidige woonplaats Genderen ligt op maar 27 kilometer afstand van Gorkum en met de auto ben je er binnen 20 minuten. Dus dwaal ik daar nogal eens met nostalgische gevoelens rond.

Een gebouw in het centrum van Gorkum dat mij veel te zeggen heeft is de monumentale Grote Kerk. Bijna twintig jaar heb ik onder de scheve toren van deze kerk gewoond. Elk kwartier, ook in de nacht, liet het carillon (een gedeelte van) een vaderlands of geestelijk lied horen – wat ik als vierjarig jongetje op een speelgoedpiano probeerde na te spelen. Zo werd mijn muzikaliteit ontdekt en kreeg ik na verloop van tijd les van Jan Bonefaas op het prachtige Bätz-Witte orgel. En nog weer een aantal jaren later vroeg hij me meermalen, hem in diensten te vervangen wanneer hij zelf niet aanwezig kon zijn.

Ik vergeet het nooit. Op een zondagmorgen in de zomervakantie moest ik eerst een dienst van de vrijzinnige modaliteit begeleiden. Zegge en schrijve 42 kerkgangers, helemaal verspreid zittend in een ruimte waar 1200 mensen in kunnen. Wanneer je dan een

gezang van zeven coupletten moet begeleiden raak je natuurlijk heel makkelijk de tel kwijt, want je hoort hoog bovenin de kerk amper tekst. En dan is er maar één oplossing: alle oneven coupletten met uitkomende stem begeleiden, alle even verzen zacht op het hoofdwerk. Gelukkig dat in de direct daarop volgende dienst de Gereformeerde Bond massaal kwam opzetten. Nu kon het orgel optimaal worden benut, dus dat vergoedde veel.

Een monumentaal gebouw als dat van de Grote Kerk getuigt van Gods trouw door de eeuwen heen. Weet u het nog, mijn lievelingspsalm: “Geslachten gaan, geslachten zullen komen: wij zijn in Uw ontferming opgenomen.” Dat ervaar ik tot in mijn botten wanneer ik op een vakantiezon- dag weer eens de Grote Kerk bezoek. Genietend van een technisch zeer vaardige en veelzijdige klasse-organist dan wel van een organist - overduidelijk uit de Jan Zwart/Feike Asma-school - die “naar het hart van Jeruzalem” speelt. En niet in het minst van een dominee met een wel heel bijzondere gave....

We hadden elkaar ooit, twee jaar eerder, heel kortstondig ontmoet. Een paar seconden maar. Verder nooit meer. Alleen elkaar af en toe gemaild. Begin juli zit ik, temidden van vele honderden gemeenteleden, onder zijn gehoor. De Gorkumse Gereformeerde-Bondspredikant, wiens preken mij geweldig aanspreken, preekt over de onderlinge bijeenkomsten niet verzuimen. “Dat is dus wat anders dan af en toe je gezicht laten zien. Dan ziet de dominee ook weer dat ik geweest ben.... Daar gaat het helemaal niet om. Trouwens, ik zie het ook wel inderdaad. Ik scan de gemeente.”

Nou, dacht ik, dat lijkt me sterk. Maar de volgende morgen zat er wel een kort mailtje van hem in mijn mailbox: “Zag ik u zondagmorgen nu in de Grote Kerk?”

Zoiets houd je toch amper voor mogelijk! Maar het helpt me wel gigantisch om te geloven wat een gezang over onze almachtige God belijdt en wat dus nog in veel sterkere mate van onze hemelse Vader geldt: “... en onder miljoenen hebt Gij ook mij in ‘t oog.”

De Grote Kerk in Gorinchem

Europa in discussie

Van de hand van dr. B. Wentsel is een lijvig boekwerk verschenen over Europa, onder de titel: 'Keer om Europa, naar de bronnen'.

W.J.W. SCHELTENS

Dat een dogmaticus als Wentsel zich zo inleeft in de geschiedenis, ontwikkeling en betekenis van Europa mag opmerkelijk heten.

Het is een boek met veel thema's, met name het verschijnsel 'opwekking' staat centraal. Daarover schrijven ook drs. C. Blenk, ds. R.R. Maathuis, ds. A. Vogelaar en ds. A. Vastenhoud een artikel.

Het boek is lijvig: net zo groot in afmeting als het blad 'Credo', dat u nu leest, maar dan veel dikker: 329 bladzijden en behoorlijk zwaar om vast te houden. Het bevat een schat aan literatuurverwijzing. Het boek is een echt 'Wentselboek': uitvoerig (hij schrijft geen kleine handzame boekjes), veel in kort bestek noemend met goede, gedocumenteerde verwijzingen naar gedegen boekwerken en naar recente krantenartikelen. Alleen het notenapparaat is al de moeite waard! Je wordt in dit alles meegenomen in de drang om recht te doen aan de feiten en dankbaarheid te tonen voor het goede.

Bemoediging en staatsvorm

Feitelijk is hoofdstuk 20 (blz. 297-320) het kerngedeelte: Hoe bevorderen we de saamhorigheid in Europa vanuit de bronnen. Daar wil ik verderop meer over vertellen.

In dit boek worden uitgebreid allerlei behartigenswaardige gedachten ontwikkeld over Bijbelse figuren, die met bemoediging en staatsvorm hebben te maken, zoals Samuël, Asa, Hizkia en Josia, Nehemia en Ezra.

De opwekkingskant van dit boek - en

Vlag van Europa

dat typeert Wentsel's aanpak - komt vanuit de Bijbel via Johannes de Doper en zijn opwekkingsprediking: bekeert u en belijdt uw zonden, het koninkrijk van God is nabij! Pinksteren heet 'patroon van opwekkingen'. Zo is er aandacht voor de opwekkingspreek van Petrus op Pinksteren, maar ook voor Ezechiël met de dorre doodsbeenderen. Deze actualiserende Bijbeluitleg - dat wil zeggen: zorgvuldige exegese en toepassing naar nu - is indrukwekkend. Gods Woord is altijd tot voordeel of tot oordeel, aldus Wentsel. Niemand kan zeggen: ik heb het niet geweten, Farao niet, Israël niet, de theologen niet, het Europese continent niet, de theologi-

sche opleidingen niet en de synodevergaderingen niet.

Lofprijzing en aanbidding is ook kenmerkend voor Wentsel. Ieder hoofdstuk eindigt met een royale bladzijde lofprijzing en dankzegging en voorbede - een voorwaar belangrijke drieslag!

Dankbaarheid

Dr. Wentsel (86 jaar) heeft een heldere geest en gebruikt altijd veel inzichten om zijn punt duidelijk te maken.

Wat is zijn punt?

Geen eurosceptis, maar dankbaarheid dat God de Europese Unie heeft willen gebruiken om in Europa na 1945 verdere oorlogen te voorkomen en vrede, vrijheid en rechtvaardigheid gestalte te geven. Europa is niet ideaal, maar een stap voorwaarts: door overleg en sociale rechtvaardigheid centraal te stellen. Nuchter stelt hij vast, dat Europa best wat kost, maar de landsregeringen zijn duurder en oorlog is nog veel duurder.

Saamhorigheid vanuit de bronnen

Al genoemd is dat het kerngedeelte van het boek over Europa is hoofdstuk 20.

Europese Unie

Wentsel schrijft, dat het initiatief kwam van de christen-democraten in Europa. De vlag met de twaalf sterren duidt op eenheid, solidariteit en harmonie. Je kunt via Openbaring 12: 1 ook denken aan het beeld van de vrouw (de kerk) met een kroon van twaalf sterren. Jacob had twaalf zonen als stamvaders van de twaalf stammen van Israël. Jezus koos twaalf discipelen en de twaalf apostelen waren de grondstenen van de kerk, waarvan Christus de hoeksteen is. Je kunt denken aan het Nieuwe Jeruzalem met twaalf namen van de stamhouders en de twaalf namen van de apostelen (Openbaring 21: 12 en 14). Dat zijn de bronnen, de geestelijke bronnen van waaruit de inspiratie opwelt voor eenheid, solidariteit en harmonie.

Abraham Kuyper

Deze gedachte is in het Nederlandse kerkelijke en politieke denken sterker ontwikkeld dan waar ook ter wereld. Een christelijke wetenschapsbeoefening, een christelijke politieke door-denkning van het staatsbestel is dankzij Abraham Kuyper en vele volgelingen van onschatbare waarde. Voor zijn politieke visie baseerde Kuyper zich ook graag op het Nieuwe Jeruzalem uit Openbaring 21 met vier keer drie poorten – uit elke windrichting drie poorten, denkend aan zowel Abraham, Isaac en Jacob als aan de drie-enige God, Vader, Zoon en Geest die de poorten openen voor wie dat gelovig wensen om aan te zitten aan de feesttafels waar Abraham

Angela Merkel

Prof. Jo Verkuyl

Isaac en Jacob de tafelheren zijn. Zo zijn het Oude Testament en het Nieuwe Testament een eenheid - typisch calvinistisch gedacht.

Je voelt, dat de bronnen pas gaan leven door het geloof.

Maar de bronnen zijn ook zonder het geloof een richtingwijzend kompas.

'Gewoonte maken weer naar de kerk te gaan'

Graag herinner ik aan een opmerkelijk gesprek dat de Duitse bondskanselier Angela Merkel heeft gevoerd, waar de media bij waren. Ze zegt: "Wij hebben de moed om te zeggen dat we christenen zijn. Laten we de dialoog aangaan met andere geloofsovertuigingen."

De Duitse bondskanselier Angela Merkel sprak woensdag 9 september 2015 over de angst voor islamisering. Wie bezorgd is over de komst van islamitische vluchtelingen naar Europa, moet bij zichzelf te rade gaan, luidde haar boodschap.

Angela Merkel maakt duidelijk, dat angst een slechte raadgever is. Ze laat zich wat beter kennen, als ze zegt: "Laten we er alsjeblieft een gewoonte van maken weer eens naar de kerk te gaan, of een beetje Bijbelvaster zijn. En laten we ervoor zorgen dat we nog kunnen uitleggen wat een beeld in een kerk betekent. Als we dan ook nog essays laten schrijven over de betekenis van Pinksteren, dan is de kennis van het christelijke avondland niet ver weg."

Waarom juist een essay over Pinksteren? Omdat Pinksteren ons bepaalt bij de gaven van de Geest en de vrucht van de Geest. En dan gaat het over geloof en liefde, zachtmoedigheid en geduld, vriendelijkheid en zelfbeheersing. Dat tekent een stijl van leiding geven, wat in het beleid van de kerk en de overheid door mag werken. Het werk van de Geest in ons is gericht op het scheppen een band tussen mensen, als roeping van Godswege!

Ik herinner me in de jaren '70 een beweging oproep van de zendingshoogleraar prof. Jo Verkuyl (Vrije universiteit, Amsterdam) om te laten zien aan mensen die hier vreemd zijn, wat christelijke gastvrijheid inhoudt en hoe wij mogen omgaan met God op een onbevreesde, vertrouwelijke manier.

Hij wees erop, hoe christelijke scholen en kerken behulpzaam kunnen zijn. Dat de kennismaking met christelijk leven op een goede manier verloopt.

Waarom terug naar christelijke wortels?

De gangmakers van de Europese Unie zijn christen-democraten geweest, terwijl de start niet op basis van het christelijk geloof is verwoerd.

Wentsel kiest voor vier argumenten om terug te gaan de christelijke wortels van Europa:

1. Twee wereldoorlogen hebben geleerd dat nationalisme en racisme

dood en verderf zaaien. Een warme gemeenschap tussen volken is daarop het antwoord!

2. Het is een verkeerde inschatting te menen, dat wie de Vader van Jezus Christus vaarwel zegt in een niemandsland terecht komt. Mensen maken surrogaatbeelden van God, als ze van de Levende God afdwalen.
3. De cultuur raakte mede door de leegloop van kerken het morele kompas kwijt, waardoor de overheid met een woud van regels en protocollen moet komen om fatsoen te handhaven.
4. De islam daagt ons uit om terug te keren tot onze bronnen.

'Wie de Ware niet kent, zoekt Hem in iets anders', aldus Wenstel in één van zijn mooie gedachten. U begrijpt, dat ik onder de indruk ben van dit boek.

Berouwvol terug naar de bronnen

Wie de invloed van twintig eeuwen christendom negeert, begaat geschiedvervalsing, aldus Wentsel.

De bronnen zijn:

1. God heeft de Europese Unie willen gebruiken om in Europa na 1945 verdere oorlogen te voorkomen en vrede, vrijheid en rechtvaardigheid gestalte te geven.
2. God is zijn verbond met Abraham begonnen in Azië rond 2000 voor Chr. en heeft dit twintig eeuwen in Europa gevestigd. Hij bemint deze continuïteit door zijn liefdevolle trouw.
3. De Here God heeft zijn mensheid opgebouwd uit één mens als stamvader en daaruit komt naar voren dat het ene volk niet boven het andere volk staat. God heeft uit één mens volken gemaakt om overal op aarde te wonen, zegt Paulus (in Handelingen 17: 26a). De verantwoordelijkheid in ieder volk en tussen volken voor elkaar is getoond door het gebod: U zult uw naast liefhebben als uzelf. En dat gebod komt

Gebed als levenshouding

- niet uit de lucht van vallen, maar hangt samen met de oerbelijdenis 'Hoor, Israel, de Heer is uw God, Hij is één, u zult de HERE uw God liefhebben met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met heel uw verstand' (Deuteronomium 6:4-9).
4. God de Zoon is aangesteld als Koning over kerk, staat en maatschappij. Deze Koning is rechter over geloof en ongeloof, afgoderij en afval en kan werken met beproeving, zodat we tot inkeer komen en ons afvragen, waar we de fout in zijn gegaan.
5. De heerschappij van de Heilige geest is erop gericht, dat volkeren dienstbaar zijn aan Hem en aan elkaar.
6. De kruis- en Paas-cultuur doet ons oog richten op Christus en maakt een einde aan de ego-cultuur.
7. Europa mag toonbeeld zijn van verdraagzaamheid en de grenzen daarvan.
8. Voorbede en verootmoediging zijn het grote antwoord op geweld en racisme verdraagzaamheid
9. Christenen mogen getuigen zijn van Gods verbond en zijn liefdevolle trouw.
10. Christus geeft een drievoudig signaal af: opvangen, onderrichten en waken. Vreemdelingen mogen niet slecht behandeld worden en mensen zijn geroepen volgeling te worden en gedoopt te worden in Gods drie-enige Naam en te doen wat goed in zijn ogen.
11. Vanuit de liefde van God in elkaar het gezicht van God te leren erkennen en contact met andersgelovigen te leggen en in het gebed voor

- hen actief te blijven.
12. De overheid behoort als dienaar van God hart voor het volk te hebben en aan te moedigen tot dienstbaarheid door haat, geweld en corruptie tegen te gaan.
13. Als prioriteit voor nu geldt: de jeugdwerkeloosheid, opvang van vluchtelingen en spreiding van bezit.
14. Volhardend in gebed en overheden die publiek getuigen.

Publiek gebed

Wentsel ziet, hoe we verwijderd zijn van de vroomheid die president F.D. Roosevelt liet merken in zijn gebed tijdens de invasie op Normandië: "Almachtige God, onze zonen, de trots van onze natie, zijn vandaag begonnen aan een machtige inspanning, een strijd om onze republiek, godsdienst en beschaving te behouden en een lijdende mensheid te bevrijden. Het succes zal misschien niet snel zijn, maar we zullen steeds weer terugkeren en we weten dat onze zonen zullen overwinnen dankzij Uw genade en dood de rechtvaardigheid van onze zaak."

De Engelse koning George VI riep voor de D-Day 1944 op tot het gebed voor soldaten: "Als onze voorbede oprijst uit elke plaats van eredienst, elk huis en elke fabriek, van manen en vrouwen van alle leeftijden en diverse volken en beroepen, moge het dan God behagen, dat... de profetie van de oude Psalm wordt vervuld: De HERE zal zijn volk sterkte geven, de HERE zal zijn volk zegenen met vrede." (zie Psalm 29, slot).

Waarom, zo vraagt Wentsel, zouden wij niet terugkeren tot dit niveau? ☰

Opening bijeenkomst

D. DE JONG

Lezen uit de Bijbel: Psalm 8 en Hebreëen 2: 6-9

Enkele gedachten

Er zijn bekende en onbekende psalmen. Sommige neuriën wij zomaar weg en de woorden zeggen we als ze ons er 's nachts voor wakker zouden maken: evenals een moede hinde (42) ... of dan ga ik op tot uw altaren (43) ... of Als ik omringd door tegenspoed (138) of Heil wien Jakobs God wil bijstaan (146). Maar anderen zing je nooit. Psalm 8 is bekend en ook geliefd denk ik. En dat zal deze psalm door de eeuwen heen ook wel geweest zijn: bekend en geliefd. In ieder geval wordt hij door de schrijver van de Hebreënbrief aangehaald.

Het gaat in de Psalm over de mens die door God zo mooi is geschapen, zoveel luister en eer en met zoveel mogelijkheden. David, de dichter, zegt dat we het al bij kinderen kunnen horen: wat prachtig om kinderen te horen praten en zingen en bidden en om ze bezig te zien. Daar wordt zelfs de meest kritische of ongelovige mens stil van. Maar David gaat verder: als je nou 's nachts eens naar de hemel kijkt en duizelt van alle sterren, wat kun je dan onder de indruk zijn van je eigen kleinheid. Toch denkt de Heer aan ons, zegt David. En dat is de heerlijkheid van de Here God, dat Hij ons maakt en ook naar ons omziet. En die kleine mens op Gods aarde is bijna goddelijk gemaakt. Bijna ...

Bijna en niet helemaal. Want dan zou de wereld er wel anders uitzien. De mens heeft God nodig. De mensen zijn zonder God hopeloos. Wat een geweldige Boodschap heeft de Bijbel dan voor ons dat God zelf de heerlijkheid terugbrengt.

Daar spreekt Psalm 8 ook van zegt de Hebreënbrief. Lees maar, dat gaat over Jezus. Hij is voor korte tijd beneden de

Het duizelt David van alle sterren

engelen gesteld, Hij werd mens en bracht ons bij de Vader thuis. En alle dingen heeft God onder zijn voeten onderworpen. Maar dat zien we nog niet, staat in vers 8, dat alles aan hem onderworpen is. Wij zien een onvolkomen wereld en in alle mooie dingen en gebeurtenissen, ook in ons kerkelijk leven, zien wij altijd wat beter kan of wat anders had gemoeten. Maar hoewel we het onvolkomene zien, zegt de schrijver, zien we tegelijkertijd ook Jezus. En we zien de Here Jezus met eer en luister gekroond. Hij is onze redder en gaat met ons mee en helpt ons.

We zijn weer begonnen aan een nieuw kerkelijk seizoen. Wat kunnen we veel doen en samen veel voor elkaar krijgen. Dat is mooi, Gods zegen. Toch zien we ook wat ontbreekt. Daarom is het altijd nodig om aan Jezus te denken en naar Hem te kijken. En te geloven: er is genade en vergeving bij Hem, er is vuur en elan van de Geest. De Heer gaat ons voor en wil ons werk bevestigen en zegenen.

Bidden

Danken voor de mensen in ons leven, de mensen van onze kerk, de kinderen. Danken voor de glorie van Jezus Christus, dat Hij de Heer van de kerk is. Bidden dat we onze beperktheid mogen inzien en dat we in Gods kracht de goede dingen mogen besluiten en doen. Bidden voor wat nu actueel is in onze gemeente. ☺☺☺

Zingen: Psalm 8 of NLB 723 'Waar God de Heer zijn schreden zet'

KRONIEK

W.J.W. SCHELTENS

1. Epke
2. Houvast
3. Levenskunst
4. Gezindheid

1. Epke

De Olympische Spelen in Rio de Janeiro hebben veel aandacht gekregen in ons land. Meedoen is belangrijker dan winnen. Want wie niet meedoet, kan zeker niet winnen. Maar de pers laat merken, dat als er hard gewerkt wordt door een ploeg (hockey, volleybal, basketbal) en het lukt niet om eerste te worden, dan heet het: 'ze geven goud weg!'. Weggeven? Ze hebben er alles aan gedaan, maar niet iedereen kan de eerste worden.

Vier jaar geleden heb ik Epke Zonderland op de Olympische Spelen van Londen voor het eerst zien turnen. Hoe hij met de rekstok kan omgaan, grenst aan het onmogelijke. Dit jaar heb ik niet durven kijken. Bij de training in Rio de Janeiro is hij gevallen. Ik kijk wel op de herhaling, dacht ik. Een schreeuw uit de televisie rolde onze tuin binnen. Ik wist, hoe laat het was: Epke is gevallen.

Geluksfactor

Het verschil tussen goud en 'net niet' is klein op de Olympische spelen. Ik bedoel: in punten en seconden. De meeste deelnemers aan de Spelen zijn briljant.

Kenners zeggen: je moet alles mee hebben: voorbereidingen, voeding,

Koninklijk gezin leeft ook mee

Epke valt in Rio van de rekstok

conditie, fitheid etc. Maar kenners zeggen nog iets: je moet geluk hebben. Want als alles klopt moet er ook nog net iets gebeuren, dat je daarboven uittilt. Dat noem ik: de geluksfactor.

Nu Epke is gevallen, is het uit, zou je denken. Maar Epke ligt als verdoofd, staat weer snel op en springt opnieuw op de rekstok en verricht alsnog zijn oefening foutloos.

Wat zou u doen, als u zou vallen, weer gelijk opstaan en verder gaan?

Of moedeloos blijven liggen, omdat alles voorbij is?

Niet blijven liggen

Ik moest even denken aan de gedachten bij de doop: "En wanneer wij soms uit zwakheid in zonden vallen, moeten wij aan Gods genade niet twijfelen, en ook niet in de zonde blijven liggen."

Genadefactor

Om te beginnen wordt duidelijk, dat als wij onderuitgaan, dat Gods genade niet mee tuimelt en dus niet meteen in gruzelementen ligt.

En vervolgens: niet blijven liggen, waar je ligt.

Dat noem ik: de genadefactor!

Medeleven

Ons koninklijk gezin heeft zich in Rio zeer sportief en meelevend opgesteld. Dat

is in heel wat landen niet onopgemerkt gebleven. Meeleven is geen overbodige luxe.

Knorrig commentaar geven is geen kunst. Meeleven en laten merken, dat je soms niet de beste bent en niet de beste kunt zijn. En dat je daarmee niet waardeeloos bent geworden.

Dat lijkt mij in lijn met de genadefactor.

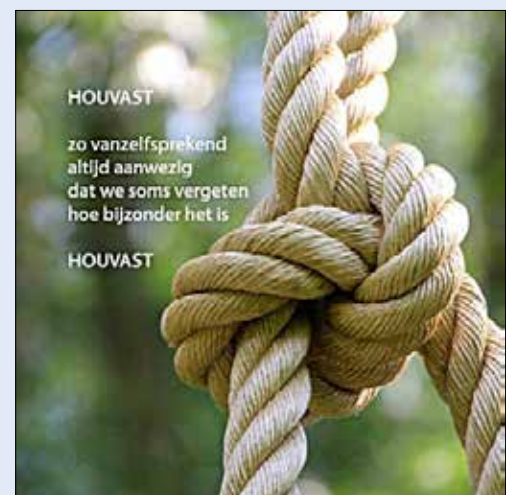
Want de Here God heeft de genadefactor door het leven van Jezus in deze wereld gebracht, opdat wij daarmee en daaruit kunnen leven.

En zo komen we via Epke bij de sfeer, waarmee God ons leven verlicht.

2. Houvast

Wat is uw houvast in leven en sterven?

Die vraag (de eerste vraag uit de Hei-

delbergse Catechismus) krijgen enkele mensen voor het Nederlands Dagblad te beantwoorden.

Grote last

Zo ook Bas Heijne (56), schrijver en jaren lang columnist van de NRC.

Hij zegt o.a.: 'Er is geen houvast waaraan ik niet twijfel. Ik ben opgegroeid zonder enige vorm van anker, in een tijd met weinig ideologie of geloof. Ik kreeg mee dat ik zelf de betekenis van mijn bestaan moest ontdekken. Aan de ene kant is dat positief, maar gaandeweg kwam ik erachter dat die belofte van vrijheid ook beperkingen had. Je zadelt mensen op met een grote last als ze helemaal zichzelf moeten vormen.'

Zichzelf vormen

Dat zal wel het grootste probleem zijn voor de mens, die zichzelf wil zijn: dat je niet van jezelf bent, maar van Christus - de kerngedachte van heel de Heidelbergse Catechismus.

Tegelijk legt Bas Heijne de vinger op de zere plek: jezelf op je eentje vormen is een grote last. Houvast hebben aan een goede opvoeding met waarden en normen, die niet uit jezelf komen, maar op een eerbiedwaardige traditie zijn gebouwd. En de Bijbel met een indrukwekkend tiental 'geboden', met kritische profeten en psalmisten die de weerbaarheid van het leven en het geloven onnavolgbaar kunnen verwoorden en een Goede Herder die doet en zegt, wat mensen heil brengt - dat is een houvast om zelf mee te kunnen werken!

Achterdochtig

Bas Heijne zegt ook: 'Ik ben achterdochtig naar mensen die een echt houvast hebben. Ontkennen zij soms delen van het leven om zichzelf zekerheid te verschaffen? Mensen zijn alleen, ze zoeken daarom altijd naar verbondenheid. De relatie met de ander of het andere, geeft ons leven betekenis.'

Maar juist het Bijbelse houvast weet ook van de aanvechting en het verstorende werk van de boze en de aanmoediging: 'houd vol!'

Ook humanisme staat onder druk

Bas Heijne zegt: 'Veel van mijn werk gaat over het naoorlogse humanisme, de bedding waarin ik zelf groot geworden ben. Hoe houd je het geloof daarin levend in een wereld die er steeds minder belang aan hecht? Een actueel voorbeeld is het vluchtelingenvraagstuk. Angela Merkel wordt aangevallen op haar 'Wir schaffen das'. Ze zou naïef zijn. Maar je kunt 'Wir schaffen das' zeggen, terwijl je helemaal niet bedoelt dat dat makkelijk is. Ik heb een aversie tegen de blijmoedigheid van humanisten en christenen die leven met een idee van een gedeelde menselijkheid, waarbij we elkaar snikkend in de armen vallen en in de ogen kijken. Het probleem is: als we elkaar in de ogen kijken, willen we elkaar vaak de hersens inslaan. Ik houd niet van iedereen, zo zit de mens niet in elkaar. Ik ben niet dezelfde als die Syriër die hier binnenkomt. Toch ontslaat me dat niet van de plicht boven mijzelf uit te stijgen en iets voor die ander te doen. In die opgave geloof ik. Daarvoor moet je je bewust zijn van je eigenheid en hoe complex het is om samen te leven. Als je van de mens een fictieve weldoener maakt, sorteert je voor op desillusie. Dan willen mensen op een gegeven moment een hek om de samenleving zetten.'

Solidariteit is een kerngedachte

Je kunt solidariteit en verbondenheid natuurlijk belachelijk maken door het af te doen als een naïef snikkend elkaar in de armen vallen. Maar diaconie is allesbehalve naïef. Het is helpen! En de grote monden van vandaag hebben met echt zelf ergens de schouders onder zetten, als het om helpen gaat, vaak alleen maar lege briefjes.

3. Levenskunst

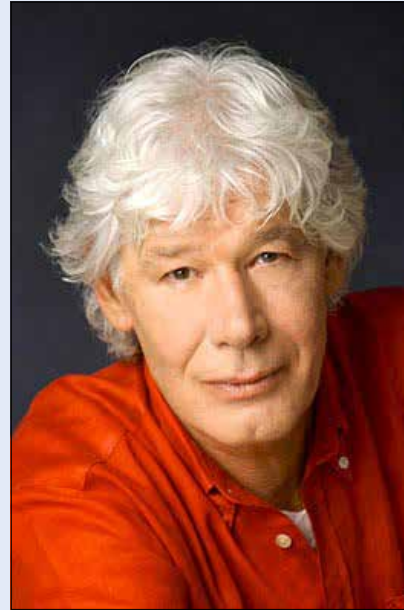
Een lied van Paul van Vliet heet 'Vreemdeling'.

"Ik voel me soms een vreemdeling, in het land waarin ik woon.

Nederland dat land van jou en mij.

Ik voel me soms verloren in het land waarin ik woon.

Is dit mijn vaderland, hoor ik hierbij?

Paul van Vliet

*Ik kom er dingen tegen waar ik de oorsprong niet van snap
en vraag me af: heb ik niet opgelet?
Kan iemand mij vertellen:
is dat allemaal van ons?
Hoe komt dat hier? Wie heeft dat neergezet?*

*Waar komt die achterdocht vandaan,
wie heeft die twijfel meegebracht?
Dat domme navelstaren van vandaag?
Waarom zo onverschillig?
Wie heeft ons hufterig gemaakt,
onzeker, besluiteloos en vaag?*

*Ik voel me soms een vreemdeling in het land waarin ik woon.
Nederland dat land van jou en mij,
ik merk dat ik veel kwijt ben
in het land waarin ik woon.
Het lijkt soms een land van vroeger en voorbij.*

*Waar zijn toch al die dingen
waar ik zo van hield?
We waren dan wel klein
maar hadden wat.
Hoe kan die vrolijkheid nou weg zijn
en die tintelende hoop?
Is er iemand hier geweest
die heeft 't gejat?*

Waar is die Nederlandse lef?
 Waar onze originaliteit?
 En waar is de verdraagzaamheid
 van toen?
 Waar dat voor niets en niemand bang
 met onze wereldwijde blik?
 We moeten het daar nú toch juist
 mee doen!

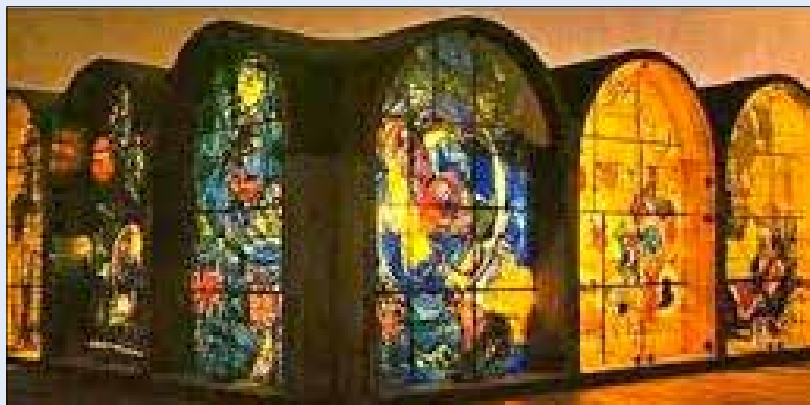
*Ik wil dat niet: een vreemdeling zijn
 in het land waar ik in woon.
 Ik wil hier ook niet weg of hier vandaan,
 want hier moet het gebeuren.
 Hier zijn wij neergezet, dan moeten wij
 hier samen verder gaan.*

*En als wij blijven bouwen aan de toe-
 komst van dit land met visie en een nieu-
 we lijn, met ruimte in ons hart en een uit-
 gestrekte hand zal zelfs een vreemdeling
 hier geen vreemdeling meer zijn!"*

Grappen en grollen

"Een nieuw monument op de Dam?
 Zeker een Klaagmuur met een zeur-
 deur..."
 Opeens kom ik op het spoor van Paul
 van Vliet. En zijn grappen en grollen
 met een ernstige ondertoon laten
 weer zien, waarom het gaat: niet bij de
 pakken neerzitten, maar aanpakken
 en opbouwen zonder af te kraken. Dat
 noem je levenskunst!
 Zo is de vraag: 'waar komen we van-
 daan?' altijd zinvol.
 We komen uit een situatie, waarin het

*Ramen van Chagall in het Hadassa ziekenhuis te Jeruzalem; Van het nieuwe Jeruza-
 lem wordt gezegd: er zal geen ziekte, dood en rouw meer zijn.*

Boos of liefdevol?

Bijbels getuigenis meer doorwerking in
 de samenleving had dan in de huidige
 tijd.
 Van het nieuwe Jeruzalem wordt gezegd:
 er zal geen ziekte, dood en rouw meer
 zijn.

Toch heeft het begrip 'vreemdeling' in de
 Bijbel tot op de dag van vandaag iets te
 zeggen. 'Vreemdeling en bijwoner', dat
 slaat op de levenshouding, dat we hier
 geen blijvende stad hebben - wel het
 burgerrecht van Israël met een nieuw
 Jeruzalem. Ondertussen mogen vreem-
 delingen volgens de tien geboden mee

genieten van de rustdag, en volgens
 Leviticus 19 de op de grond gevallen
 aren en vruchten oprapen. 'Vreemdeling'
 heeft ook iets in zich van: misschien wel
 een engel - denk aan Abraham, Gideon
 en de barmhartige Samaritaan.

Alle vreemdelingen zijn vast geen enge-
 len. Maar er kan - zonder dat je het weet
 - wel iemand als een engel tussen zitten.
 En dan is het toch maar even mooi, dat je
 gastvrij geweest bent!
 En soms kan het zo zijn, dat een vreem-
 deling iets engelachtigs in je los kan ma-
 ken.
 Dat je daar oog voor krijgt, heeft allemaal
 te maken met levenskunst!

4. Gezindheid

Op de website van de Protestantse Kerk
 in Nederland heb ik een stukje gelezen
 van Nynke Dijkstra, die betrokken is bij
 het missionaire werk van de kerk. Mij treft
 de verwijzing naar Paulus, die aan de Tes-
 salonicenzen schrijft: 'In die gezindheid,
 vol liefde voor u, waren we niet alleen
 bereid u te laten delen in Gods evangelie,
 maar ook in ons eigen leven. Zo dierbaar
 was u ons geworden.' (1 Tessalonicenzen
 2:8).
 Paulus spreekt over een gezindheid. Dat
 is: sfeer, achtergrond, betrokkenheid enz.

Nynke Dijkstra vertelt over jeugdwerk en over jeugdleiders, die praten over hun werk in de kerk. En de conclusie van dat gesprek is: je hebt mensen nodig die geraakt zijn door het Evangelie, daar iets over kunnen en willen zeggen, en die tegelijk geïnteresseerd zijn in jongeren en van hen willen leren: wat houdt je bezig? Dat is dus zo iets als: met elkaar optrekken en niet meteen teleurgesteld afhaken, als het je niet meteen zint. Dat zal vast niet alleen bij jeugdwerk nodig zijn, maar ook in het bredere kerkenwerk en ook in je familie, de buurt en op je werk.

Met elkaar optrekken als gezindheid. En bij Paulus is de gezindheid verbonden aan Jezus Christus. Laat die gezindheid bij u zijn, die ook bij Christus Jezus was, schrijft hij aan de Filippenzen (2:5). Dat kleurt dus de gezindheid.

In de pers is na de Brexit (Groot-Brittannië uit de Europese Unie) een hele reeks beschouwingen los gekomen over de oorzaak. De mensen zijn boos op de politieke elite en op de Europese Unie. 'Ze' doen maar en 'ze' luisteren niet naar ons.

Een referendum is eigenlijk een raar middel. Over ingewikkelde zaken, waar veel kanten aan zitten, wordt individueel gestemd. Wie kan alle ins en outs overzien?

In de democratische staatsvorm zijn we gewend aan partijen met vertegenwoordigers, die een fractie vormen: een club met overleg en discussie, met overwegingen en afwegingen. Zo'n fractie komt tot een standpunt, maar – zo wordt altijd gezegd – we bepalen ons stemgedrag na de beantwoording van onze vragen.

Dat is dus andere koffie dan individueel. Hoe kun je de effecten van voor of tegen helemaal goed in je eentje inschatten? Een referendum is een symptoom van een individualistische samenleving. Maar ook van een samenleving zonder nuance, alleen voor of tegen.

In Groot-Brittannië is de kater al meteen op de vrijdagmorgen na de uitslag van het referendum begonnen.

De flamingo heeft wel een been om op te staan

Mensen zijn boos. Maar boosheid is een slechte raadgever. Hoe ik dat weet? Dat komt door de gezindheid, waarover Paulus het heeft: een gezindheid van liefde voor u. Dat spreekt me aan. Niet een gezindheid van boosheid, maar van liefde! Niet een gezindheid van het vlees, maar van de Geest - zo zegt Paulus dat (in Romeinen 8:6,7).

Ik denk ook aan de achtergrond van veel stemgedrag voor de Brexit. Angst voor vreemdelingen. En: terug naar vroeger.

Discriminatie en intolerantie zijn na het referendum in het Verenigd Koninkrijk massaal de kop opgestoken als een onverwachte ijswind. Onderbuikgevoel. Ze pikken onze banen, onze huizen en ons geld. Maar de minister van Financiën uit Londen waarschuwt nu al voor belastingverhoging. En steunprojecten voor achtergebleven gebieden vanuit Brussel stoppen binnen de kortste keren. De jongere Britse generatie is boos, omdat boze oude mensen de stemming hebben bepaald. Zo krijg je er een generatieconflict bij.

Terug naar het veilige vroeger? Kan dat? Lekker knus, ons kent ons in Groot-Brittannië? Schotland wil eruit en op zichzelf. Noord-Ierland wil eruit en naar Ierland. Wat: terug naar het veilige vroeger! Terug naar vroeger kan wel: maar dan

met schuldbelijdenis van de jongste zoon van de gelijkenis van de wachtende Vader. 'Vader, ik heb gezondigd tegen U'.

Maar dan kom je anders terug dan je wegging: je komt van een koude kermiss thuis!

Boosheid behoort bij de gezindheid van het vlees.

Boosheid gaat in tegen de gezindheid van de Geest, die God ons heeft geschonken om met elkaar liefdevol op te trekken, te geloven en te hopen en geduldig behulpzaam te zijn.

In die gezindheid krijgt boosheid geen been om op te staan. ☰

De Kerk – uit de tijd of in de tijd?

PIET ROZEBOOM

De Kerk:

- een hoop stenen uit het verleden?
- laatste hulp bij ongelukken?
- vroeg je bed uit op zondag?
- De grootste multinational ter wereld!
- De grootste vrijwilligersorganisatie in Nederland.
- Al onze vestigingen zijn iedere zondag geopend.

“Jouw Kerk is blijvend en waardevast” (uit Kerkbalans).

Wauw: en wat betekent de kerk dan voor jou?

De tijd van vanzelfsprekendheden is de-

finitief voorbij. Dus: waar ouders trouw naar de Kerk gaan spreekt dat voor hun kinderen niet vanzelf. “Misschien ga ik later wel vaker naar de Kerk”.

Wat is er aan de hand?

Wat is er eigenlijk aan de hand in Nederland? Statistieken tonen aan dat het minder wordt met de Kerk. Dalende ledentallen, dalend aantal trouwe kerkbezoekers (“Ik ga trouw naar de Kerk, elke Kerst weer ...”). En zo is er een nieuwe vorm van denken gekomen onder heel wat kerkgangers: KS.

O, je weet niet wat KS is? Krimpscenario. Wordt er inmiddels niet wekelijks ergens in ons land een Kerk gesloten?

Maar er worden ook nog nieuwe kerken en gemeentes gesticht. Er zijn ook groei-kerken! Mag ik dan eens de vraag stellen wat zij doen, dat wij niet doen?

Heeft Jezus niet gezegd: de velden zijn wit om te oogsten; bid de HEER dan om arbeiders voor de oogst.

Is het niet de hoogste tijd om de nieuwe vanzelfsprekendheid (inderdaad, die van de KS – krimpscenario) aan de wilgen te hangen?! Is het niet de hoogste tijd om serieus werk te maken van Jezus’ oproep om te bidden om arbeiders voor de oogst? Trouwens – velden wit van de oogst: dat slaat op een akker vol katoen: als het gewas geoogst moet worden zie je een veld voor je dat wit is van al die

pluizen katoen.

Geloven wij daar eigenlijk wel in? Ik bedoel: geloven wij dat die velden wit zijn om te oogsten? Dat lijkt er niet echt op. Het lijkt er bij velen op (KS) dat ze menen dat er geen belangstelling is voor geloven (het wordt er immers niet drukker op in de kerk?). We moeten echter terug naar de basisvraag. Jezus roept mensen op achter Hem aan te gaan. Zo vormen ze een beweging – “de mensen van de Weg” genoemd in die tijd. Maar (zo stelt S. Stoppels terecht in zijn boek “voor de verandering”) – christenen zijn geen mensen meer van de weg, maar van de zitplaats, de vaste zitplaats zelfs!

Niet uit de tijd, maar in de tijd

Nu terug naar de basisvraag: die van geloven. Ik ben ervan overtuigd, dat ieder mens hunkert naar geloven – bewust of niet bewust. Ik ben ervan overtuigd, dat ieder mens in zijn hart is aangelegd op geloven. Je zoekt een verklaring van het leven, een geruststelling van hoe het zit voor dit leven en erna. Dat het leven voorbij is na het sterven (dood = dood) kan toch geen mens aanvaarden? Dus we zoeken naar verklaring. Wie niet is opgegroeid in het geloven kan wel een jaloezie hebben om mensen die in het geloven in God rust en vrede hebben gevonden. Dat is toch het grootste en mooiste nieuws aller tijden, dat God van alle mensen houdt! Dat Zijn liefde Hem ertoe bewogen heeft zelfs Zijn ene Zoon te geven. En die Zoon is onze dood gestorven, zodat wie nu nog sterft en het dodenrijk ingaat er in Jezus’ naam weer uit kan in een heerlijk leven. Dat te geloven en daardoor opnieuw geboren en getogen te worden tot een leven in liefde: dat gun je toch iedereen?!

Het prachtige nieuws van Gods liefde vraagt toepassing in de tijd van vandaag en die van morgen. Wie altijd hetzelfde blijft zeggen, zegt op den duur niets meer, die wordt niet meer verstaan. Dat betekent dat de Kerk in rapport met onze tijd zal moeten zijn. Ik meen, dat we daar nog een grote slag te maken hebben. Is het in de kerk saai of spreekt het aan? Wat zingen we in de Kerk? Is dat verstaan-

baar? Hoe doen we in de Kerk; wat voor activiteiten organiseren we? Hoe zijn onze catechisaties: van het kaliber, dat je je vrienden er mee naar toe zou nemen? En de zaterdagavond: of is die er al niet meer in de Kerk?

Van ons wordt dus allereerst gevraagd: dat we geloven dat de velden wit zijn om te oogsten. Vervolgens: dat we gaan bidden om opwekking en vernieuwing. En dan: dat we Gods Geest bidden om toerusting, opdat we creativiteit ontwikkelen en “out of the box” durven denken.

Tenslotte

Boeiend is het tenslotte wat het oude leerboekje, de Heidelberger Catechismus ons leert aangaande de Kerk:

Dat de Zoon van God van het begin der wereld tot aan het einde

Zich uit de gehele mensheid een gemeente,

die tot het eeuwige leven is uitverkoren, door Zijn Geest en Woord in de eenheid van het ware geloof

vergadert, beschermt en in stand houdt; en dat ik daarvan een levend lid ben en eeuwig zal blijven.

Dat is nog eens een uitdaging: een levend lid zijn van die gemeente!

Als we dat met elkaar in gaan vullen, bidden, dromen dromend, creatief, getuigend, vol van Geest

Ds. Piet Rozeboom is predikant van de Protestantse Gemeente te Aldeboarn.

Wirwar van opvattingen

THEMA: Kerk anno 2025

Zicht op het nieuwe Rijk dat komt

M.C.J. WIELENGA

Gevelsteen in de Jordaanse Vinkenstraat te Amsterdam

Er gebeuren momenteel zoveel dingen die je aan je hart gaan – bombardementen op woongebieden in Aleppo en Mosul, waar kraamklinieken worden geraakt – auto's vol met explosieven die bij markten tot ontploffing worden gebracht – dat je zou wensen eens een week helemaal geen nieuws te hoeven horen. Niet dat we ons van het wereldnieuws willen afschermen, maar eerlijk waar, het kan op een gegeven moment ons te veel worden. De voort-

durende aanslagen door aanhangers van IS in Europa, de spanningen rond de militaire coup in Turkije en de groteske maatregelen die Erdogan daarop meent te moeten nemen, de voorbereidingen voor de presidentsverkiezingen in de Verenigde Staten, die wel iets weg hebben van een emotioneel circus: wie roept het hardst, wie zendt de meest grove tweets, wie laat tranen van ontroering de vrije loop? Het lijkt bijna op een Shakespeare-drama. Dat was vroeger, in de tijd van Roosevelt of Kennedy

toch gans anders, veel beheerster, veel minder kinderachtig dan nu het geval is. Kortom, als de samenleving de kluts wat kwijt lijkt te raken, is het goed ons te hechten aan een Rijk dat nimmer meer vergaan zal: het nieuwe Godsrijk dat komt.

De uitleg van Daniël

In het boek Daniël 2 lezen we over de uitleg van de droom van koning Nebukadnezar. Hij ziet in een droom de komst van het Koninkrijk van God. Het

gaat hier over het ontzagwekkende beeld, waarvan het hoofd van gedegen goud was, zijn borst en armen van zilver, de buik en lendenen van koper, de benen van ijzer en de voeten deels van ijzer, maar ook deels van leem. En daarin nu zit de zwakte van het geheel. Dat grote zware beeld heeft geen vaste basis bij een mengsel van ijzer en leem. Het valt daarom voorover, voor Gods aangezicht. Een rollende steen deed de voeten verbrijzelen en voor je het weet, lag het om. We zien nog voor ons het moment dat het grote beeld van Saddam Hoessein door een trekker werd omgehaald. Zo stond het er nog, en zo was het onder gejuich van zijn standplaats verdwenen. De rijken volgen elkaar op: het eerste was het machtige Babylonische; het tweede is het Perzische Rijk en het rijk van Alexander de Grote, met het derde kan gedacht worden aan het machtige Romeinse Rijk. Het heerste zeven eeuwen lang over de toenmalige aarde, maar de Goten, Hunnen en Vandalen brachten een einde aan dit rijk. Bij het vierde Rijk kunnen wij denken aan de actualiteit van de dag. De vraag is: hoe lang houdt het Europese Rijk stand? Volgens de Nieuw-testamentische professor George van Kooten uit Groningen is het best mogelijk dat het Europese Rijk op den duur verdwijnt: het heeft in zijn optiek geen eeuwigheidswaarde. De uitleg die Daniël aan het vierde rijk geeft, heeft betrekking op de vorstenuwelijkken, als een politiek instrument in een permanente oorlogstoestand. (Daniël 2: 43). De vorsten vermengen zich door huwelijksgemeenschap, maar kunnen toch geen samenhangend geheel vormen, net zoals ijzer, leem en klei ook geen geheel kunnen vormen. Deze droom en deze uitleg uit Daniël 2 was in het Aramees opgetekend, de toenmalige wereldtaal uit die tijd. Dat geldt ook voor Hoofdstuk 7. Hieruit kan de conclusie getrokken worden dat dit Schriftwoord bestemd was voor de hele toenmalige wereld. Het tweede, derde en vierde gezicht van Daniël was geschreven in het Hebreeuws, en dat was voorbehouden aan het volk Israël.

Linker orgelluik in de Westerkerk te Amsterdam "De dansende en spelende koning David voor de Ark des verbonds"

Voor wie hoofdstuk 2 van het boek Daniël er nog eens op naleest, is het duidelijk dat hier over de eindtijd gesproken wordt. Bij stukjes en beetjes wordt ons de waarheid onthuld, ook al is deze ons niet aanstonds duidelijk. Van belang is de woorden vers 44 vast te houden, want dat zijn profetische woorden:

"Maar in de dagen van die koningen zal de God des hemels een koninkrijk oprichten, dat in eeuwigheid niet te gronde zal gaan, en waarvan de heerschappij op geen ander volk meer zal overgaan: het zal al die koninkrijken verbrijzelen en daaraan een einde maken, maar zelf zal het bestaan in eeuwigheid". Wij zien hierin al een voorafschaduwing van de eindtijd die komt, of misschien kunnen we zeggen: die al is begonnen! Koning Nebukadnezar, de aanzienlijke man, heeft de uitleg van Daniël goed begrepen en verbindt er de consequenties aan. Hij werpt zich neer voor Daniël's aangezicht. Hierin er-

kent hij Daniël als dienaar van God.

Hoe lang blijft het wonder noch wachten?

Ook verderop in het boek Daniël kunnen we lezen over de eindtijd: in aanwezigheid van twee engelen klinkt de beklemmende vraag: "Hoe lang nog blijft het wonder van de voleinding uit?"

Hoe lang moeten wij nog zuchten onder het juk van ziekte, dood, oorlog, verwoesting, honger en haat? Het antwoord daarop is een eed, waarbij de engelen naar het blijkt als getuigen optreden: dat is een tijd, tijden en een halve tijd. Dat is een aanduiding van de eindtijd (Daniël 7:25). De symbolische periode van 3,5 jaar, 42 maanden of 1260 dagen. Of deze getallen kloppen, we weten het niet precies. Daniël zou ongetwijfeld meer details willen horen. Maar God vind het voldoende zo. Velen zullen Gods Woord aannemen, zich reinigen, zuiveren en louteren. Maar de goddelozen onder ons zullen

Geloofstekst Oudestraat in Kampen 17e eeuw

zich juist verhard in het kwaad. Daarmee ontzeggen zij zich de kennis der waarheid.

Het is stuitend in onze dagen, dat TV-programma's met een causerie beginnen met: "God is dood".

Dat gebeurde op zo'n verachtelijke manier, dat ik fluks de knop heb ingedrukt. Weer een les geleerd. Vrome boeren uit het Zwitserse Berner Oberland brachten eeuwen geleden geloofsteksten in gouden letters aan op de buitengevel van hun hoeven. Ontroerend mooi in Gotisch schrift.

Kamper ingezetenen van de Oudestraat deden in de 17e eeuw hetzelfde: "Als God het behaagt, beter gezegd dan beklaagd". Mooie tekst, vind u niet? Welke geloofstekst zullen wij op onze voorgevel aanbrengen? Aan u de keuze om het te doen!

Nu is het heil, de kracht en het Rijk van onze God gekomen

Van het voorzeggende boek Daniël komen we logischerwijze terecht bij het boek Openbaringen.

Momenteel wordt daaruit vaker gepreekt dan vroeger, vooral door de oudere predikanten onder ons. In dat hoofdstuk gaat het over de vrouw en

de draak en de overwinning op die draak. De draak, dat wil zeggen de satan, heeft een bijzondere haat tegen de vrouw, dat is de kerk. We zien als voorbeeld daarvan de satanskerk en wellicht ook de Scientology Church, opgericht door de Amerikaan Ron Hubbard, die bekend werd door zijn controversiële geschrift Dianetics. Het lidmaatschap van deze gemeenschap, die beweert miljoenen aanhangers te hebben, is gericht op kadaverdiscipline. Men is gevangen in waandenkbeelden. Maar hier valt ook wel een waarschuwend woord te zeggen tegen voorgangers die het verzoenend lijden en sterven van Christus ontkennen en dus ontkrachten. Zij zullen eens voor Gods rechterstoel over hun leer en uitleg ondervraagd worden. Daarom is het goed ons tegenover God deemoedig en nederig op te stellen en ons tijdens de samenkomsten op zondag of door de week te uiten in verootmoediging, schuldbelijdenis en om genade te vragen. Wij mogen ons opmaken voor het grote feest dat ons te wachten staat: in de voleinding zullen mensen uit alle volken, uit alle werelddelen het Loofhutfest vierden. Op het Loofhutfest stonden de Israëlieten niet

zwijgend toe te kijken in de voorhof, maar juichend, en met palmtakken in de hand. En zo jubelt ook vers 10 van de Openbaring van Johannes het uit: : "Ik hoorde een luide stem in de hemel zeggen: "Nu is verschenen het heil en de kracht en het koningschap van onze God, en de macht van zijn Gezalfde, want de aanklager van onze broeders en zusters, die hen dag en nacht aanklaagde voor onze God, is neergeworpen, is verslagen."

De machtige troost van deze tekst is dat de verdrukking die we nu nog moeten meemaken, uitloopt op de eeuwige heerlijkheid. Wie zou daar niet naar verlangen? God zal zich openbaren als de Heer van het recht en van het licht. Is het u opgevallen hoe vaak in Openbaringen het boek Daniël wordt aangehaald? In 1 Corinthiërs 2:9 beïnvloedt de apostel Paulus ons tenslotte met de woorden: Wat geen oog heeft gezien, en geen oor heeft gehoord, wat in een mensenhart is opgekomen, al wat God heeft bereid voor degenen, die Hem liefhebben. Dat nu is het nieuwe Rijk dat ons perspectief is, waar wij naar uit mogen zien. Hallelujah. ☺☺☺

• BOEKBESPREKING •

Tom Wright, **Hoe God koning werd**. Uitgeverij Van Wijnen, 286 blz. € 24,95

Weten we eigenlijk nog wel waar het echt om draait in de vier evangeliën? Volgens nieuwtestamenticus Tom Wright, ook wel bekend als N.T. Wright, zijn we, mede vanwege onze focus op de belijdenisgeschriften en de brieven van Paulus, uit het oog verloren wat de betekenis is van de komst van Jezus. Het wordt volgens hem hoog tijd de evangeliën de plek te geven die ze behoren te krijgen.

Tom Wright vindt, dat in de kern van het christelijk geloof een fundamenteel probleem schuilt. Eigenlijk vindt hij dat bepaalde tonen uit de Bijbel te sterk doorklinken en andere tonen te zwak. Zo komt het bij het beeld van de luidspreker die misschien te hart of te zacht doorgeeft wat die zou moeten doorgeven.

Dat is een mooi beeld. Want daarmee wordt het geluid van een bepaalde kant uit de Bijbel niet veroordeeld, maar op juiste sterkte gebracht.

Als je maar goed weet, dat dit altijd een gevaarlijk proces is, want wie bepaalt waar de nadruk ligt?

Wright voelt niet voor een tweedeling tussen koninkrijk en kruis. Ofwel er wordt teveel gericht op het koninkrijk, en dan met name de sociale boodschap van het evangelie, ofwel er wordt teveel gericht op het kruis 'dat ons veilig in hemelse sferen brengt'. Wie zo denkt is volgens de auteur 'radicaal ontrouw aan de Schriften, aan de kern van de Bijbel'.

Wright ontdekt vier luidsprekers:

1. De evangeliën presenteren Christus als de climax van de geschiedenis van Israël;
2. Jezus is Israëls God die naar de mensen terugkwam;
3. Jezus geeft een soort statuten van het christendom om aan te geven hoe zijn volgelingen moeten leven;
4. In de evangeliën wordt duidelijk, hoe het koninkrijk van God botst met het rijk van de keizer.

De eerste en de laatste twee luidsprekers staan te zacht en de derde staat te hard. Wright laat je op een frisse manier naar het verhaal van Jezus te kijken, zonder de algehele lijn van de Bijbel uit het oog te verliezen. Het boek is wat stellig, maar daar wordt het wel duidelijk van en leerzaam bovendien! En zoals Wright aan de knoppen van de luidspreker draait, hoeven we dat niet precies net zo te doen, als maar geen luidspreker uitgedraaid wordt, dat ben ik met Wright eens!

W.J.W. Scheltens

Ina van der Beek, **Dicht bij God, dicht bij elkaar**, Ark Media, Amsterdam 2015, 96 blz. 13,95 euro.

Ina van der Beek schreef een veertigtal praktische en ook toegankelijke overdenkingen over het huwelijk. Zij deelt met de lezer de lessen van een hele reeks huwelijken uit te Bijbel. Onderwerpen als communicatie, vriendschap en groeien in het geloof komen op een open wijze aan de orde. Een mooi boekje om te geven aan jongeren die zich op hun huwelijk willen voorbereiden.

Maar met zo goed een reeks van korte overdenkingen wanneer het om de eigen relatie in het huwelijk gaat. Ook al ben je vele jaren getrouwd. Steeds wordt er gewezen op het belangrijkste in de onderlinge relatie: de relatie met God.

A.W.W. de Ruiter

B. van 't Veld, **Exodus deel 2, sertie 'De prediking van het Oude testament**, 'Kok, Utrecht 2015, 387 blz., €39,90

Na deel 1 van deze mooie commentaar op Exodus (Ex. 1:1-13:16) over de teksten, die Israëls verblijf in Egypte aangeven, komt nu ter sprake: Israëls tocht door de woestijn tot aan de berg Sinai (Ex. 13:17-18:27) en de verbondssluiting bij deze berg (Ex. 19:1-24:18), waaronder dus de tien geboden of tien woorden.

Treffend wordt opgemerkt: een beeld van God maken mag niet om de beeldvorming van God niet te manipuleren, maar met woorden schilderen mag wel. En dat gebeurt ook veel in de Bijbel: liefdevolle armen, helpende handen, milde handen, vriendelijke ogen. Evenals in deel 1 gaat in dit nieuwe deel de exegese uit van de Hebreeuwse Bijbel en niet van een bestaande vertaling. De uitleg is niet geconcentreerd op mogelijk geachte of veronderstelde fasen in het ontstaan van de tekst, maar op de tekst zoals deze thans voor ons ligt. Speciale aandacht krijgen opbouwpatronen en woordherhalingen. Allerlei stilistische bijzonderheden passeren de revue, alsmede belangrijke begrippen. De commentaar bevat ook gegevens uit de literatuur van de wereld rondom het oude Israël. Na een uileg vers na vers, wordt in deze commentaar ook de opzet gehandhaafd om samenhangende toelichting te geven, die voor de prediking van een gedeelte uit de Bijbel zo belangrijk kunnen zijn. Een boek, dat zeer welkom is!

W.J.W. Scheltens

Inleiding op de Tien Woorden

In komende opeenvolgende nummers van Credo willen we de Tien Geboden of beter de Tien Woorden behandelen. Waarom? Zijn die dan niet verouderd? Die gelden toch niet meer voor ons christenen die - aldus de apostel Paulus - niet meer onder de wet zijn maar door de Geest leven, Galaten 5,18? Zo horen we mensen buiten maar ook binnen de kerk redeneren als het gaat over de Tien Woorden te vinden in Exodus 20 en Deuteronomium 5. In Oude en Nieuwe Testament worden ze bij herhaling geciteerd.

W.A. BOER

Anderen daarentegen hoor je zeggen: hield de mensheid zich maar aan de Tien Woorden, dan zou er veel ten goede keren in de wetteloze wereld waarin wij thans leven. Het is maar al te waar, Gods waarden en normen hebben velen vervangen door eigen waarden en normen. Erger nog men heeft God Zelf afgeschaft. De politiek en volgens sommigen ook bepaalde theologen gingen en gaan daarin voorop. Velen doen - als in de Richterentijd - wat goed is in eigen oog. De gevolgen zien we. Onze Here gaf het als teken van Zijn aanstaande wederkomst: de liefde van velen zal verkillen. Egoïsme viert hoogtij. Men gaat daarbij zelfs letterlijk over lijken. In de kerk doet men er ook aan mee wanneer daar nota bene met een beroep op de liefde goedgevonden en goedgepraat wordt wat God verboden heeft. Liefde als vrijbrief voor de zonde en niet langer zoals het moet zijn volgens Romeinen 13, 10b vervulling (dus

Mozes daalt de Sinai af met de Tien Geboden, schilderij (1662) van Ferdinand Bol (1616 – 1680) in het Koninklijk Paleis te Amsterdam

geen afschaffing) van concrete geboden Gods.

Wij van de redactie van Credo gaan ervanuit dat de Tien Woorden weliswaar tijdbetrokken, maar niet tijdgebonden zijn. Weliswaar zijn ze in een bepaalde tijd gegeven, wat duidelijk te horen is in de formulering ervan. Maar daarom nog geen verleden tijd of hopeloos ver-

ouderd. Naar Jezus' woorden, zal er, eer de hemel en aarde vergaan, niet een tittel of jota vergaan van Gods Wet, eer alles zal zijn geschied! Ook zei Hij: wie een van de kleinste geboden ontbinden zou en de mensen zo leert, zal zeer klein heten in het Koninkrijk der hemelen; maar wie ze doet en leert, die zal daarin groot zijn (zie Mattheus

5,17-19).

Waar wij ook van uitgaan is dat de Tien Woorden nooit losgemaakt mogen worden van het volbrachte werk van onze Here en Heiland. Ze maken ons maar al te duidelijk hoezeer wij Hem nodig hebben. Gods geboden zijn een spiegel waarin wij onze tekortkomingen ontdekken, zoals de apostel Paulus (Romeinen 3,20) leert en ook Jakobus (1,19-27). In hun navolging de opstellers van de Heidelbergse Catechismus in vraag en antwoord 3 en 115. Als zodanig is Gods wet ook de tuchtmeester naar Christus, Galaten 3,24. Wie volmaakt naar de wet leven zou, die zou daardoor zichzelf kunnen behouden, Galaten 3,12. Maar geen mens die dat kon of kan en dat maakt hem of haar tot een vervloekte, Galaten 3, 10. Dat in gebreke blijven nu drijft ons uit naar Hem, Die de Enige is die de wet kon vervullen en ook heeft vervuld. Hij nam onze schuld op Zich, wij krijgen Zijn gerechtigheid. De rechtvaardige (dat is gerechtvaardigde) mag leven uit geloof, ziende op Jezus Christus. De blijde boodschap is: wie in Jezus gelooft, heeft eeuwig leven! Hij is het Lam Gods dat verzoening brengt voor al onze zonden, ja voor die van de gehele wereld, 1Johannes 2:2. Jezus is blijk van Gods genade en barmhartigheid. Genade is: wij ontvangen niet wat wij verdienen, straf. En barmhartigheid: wij krijgen wat we niet verdiend hebben, gerechtigheid. De God van Oud en Nieuwe Testament is bij uitstek genadig en barmhartig, Exodus 34,6! De Bevrijder, Exodus 20:1 (aanhef van de Tien Woorden). De wet is van Godswege dus nooit bedoeld geweest om daardoor behouden te worden. Maar om tot het besef te brengen: ik heb Jezus nodig! Zonder Hem red ik het niet.

Betekent dat nu dat de wet dan toch passé is en afgedaan heeft? Als we maar in Jezus geloven? Nee, Gods geboden blijven hun geldingskracht behouden. Zo roept bijvoorbeeld Paulus ertoe op om concrete geboden van de wet te vervullen, zoals in Galaten 5,13-14 en Rom.13, 8-19. Die vervulling is niet als-

Mozes verbrijzelt de tafelen der wet, schidderij (1659) van Rembrandt (1606 – 1669) in de Gemäldegalerie der Staatlichen Museen te Berlijn

nog bedoeld om behouden te worden, maar omdat we ons behouden weten! Het doen is alleen mogelijk door de kracht van de inwonende Geest. Hij is het die ons gelijkvormig maakt aan Jezus, Romeinen 8,29. Niet ik, maar Christus leeft in mij, Galaten 2,20. Terecht plaatsten de opstellers van de Heidelbergse Catechismus de wet dan ook in het stuk van de dankbaarheid. Brengen die in verband met het doen van goede werken. Wat die zijn? Volgens zondag 33: 'alleen die uit een echt geloof, volgens de Wet van God, tot Zijn eer geschieden, en niet die op

ons goeddunken of menselijke voorschriften gegrond zijn'. In het vervolg worden dan de Tien woorden geciteerd en daarna per gebod kort uitgelegd. Die uitleg maakt voldoende duidelijk hoe blijvend de actualiteit is van Gods Tien Woorden.

Weliswaar stellen de opstellers dat ook al kunnen wij deze geboden niet volkomen houden, er zal toch een eerste begin van gehoorzaamheid in ons leven aanwezig zijn en wij zullen het voorneemen hebben om niet alleen maar naar enkele maar naar alle geboden van God te leven. In de praktijk van ons (geloofs) leven betekent dat, dat we telkens weer met al onze zonden en wonden teruggeworpen worden op de vergeving die we dankzij de gerechtigheid van Jezus daarvoor mogen ontvangen. En ook dat in ons het verlangen aangewakkerd zal worden te bidden om door de genade van de Geest steeds meer vernieuwd te worden naar het beeld van God. Dat heerlijk zichtbaar is geworden in Jezus Christus. Als Hij zullen we ook eenmaal volkomen zijn na dit leven op aarde, 1 Johannes 3,1,2.

Reden genoeg om ons in de komende tijd bezig te houden met de Tien Woorden! ☺☺☺

AANMELDINGSBON

JA, ik word lid of lid/abonnee van het Confessioneel Gereformeerd Beraad!

- Lid worden van het CGB à € 12,50 per jaar
- Lid worden van het CGB en abonneren à € 30,- per jaar
- Ik word abonnee op CREDO voor € 20,50 per jaar.

Naam :

Adres :

Postcode/woonplaats :

Handtekening :

MEDEDELINGEN

■ Prekenserie 'Stemmen uit de Schrift'

Een preken-serie op papier is in ons land een zeldzaamheid geworden. Je moet er zuinig op zijn. Je wilt de reeks erin houden. De gedrukte preken-serie kan bogen op een breed draagvlak in de Protestantse Kerk en daarbuiten. De nieuwe editie telt 16 pagina's met twee preken plus liturgie. Ze verschijnt maandelijks over de post. De abonnementsprijs is € 20,00 per jaar, losse nummers kosten € 2,50. Nieuw is het digitale abonnement voor € 14 per jaar.

CV- bestuurslid J. (Jaap) Roele (jroele@kpnplanet.nl) verzorgt de abonnementenadministratie en incasso. D. (Dick) de Jong van het familiebedrijf in Balk doet het drukwerk en de verzending. De predikanten ds. H.E.J. (Henk) van der Laan te Valkenburg ZH -, ds. A.W.W. (Arie) de Rooter te Wijk en Aalburg en drs. B.H. (Barend) Weegink te Katwijk vormen de redactie. Jaarlijks werkt een team van 24 schrijvende predikanten kosteloos mee. Het gaat om een Bijbelse, confessionele prediking voor de opbouw van kerk en geestelijk leven. Christocentrisch wordt de Heilige Schrift verstaan; een bevindelijke vleug loopt erdoor heen. Een preek raakt verstand en hart. "Stemmen uit de Schrift" is ook bereikbaar op: Administratie 'Stemmen uit de Schrift', Julianalaan 79, 3871 VH Hoevelaken.

■ Artikelen, boeken ter recensie en reacties.

Het adres van de redactie van CREDO is: drs. W.J.W. Scheltens, Oranjestraat 29, 6741 CV Lunteren, e-mailadres: w.j.w.scheltens@hetnet.nl

C.G.B.
p/a mw. B. Rienstra
Prinses Margrietplantsoen 19
1403 ST Bussum

BESTAANDE UITGAVEN

Christus vernederd en verhoogd

In het maandblad Credo hebben een aantal artikelen gestaan over Christus vernederd en Christus verhoogd. Deze artikelen zijn in dit boekje gebundeld. Een mooi boekje waarin te lezen wat in de Bijbel wordt getekend als de heilsweg van Christus.
Door ds. W.J.W. Scheltens (red.)

Uitgave: CeGe-boek. Prijs € 6.⁹⁵

Hoop op God

Troost voor zieken

Gezondheid is een onzeker bezit. De ene dag voel je je nog sterk en gezond, de volgende dag kan dat plotseling heel anders zijn. Ziekte geeft je het gevoel met lege handen te staan en maakt je afhankelijk. In Hoop op God laat ds. Belder zien dat een periode van ziekte ook bezinnend kan zijn.

Door ds. J. Belder (uitg. Groen). Prijs: € 7.⁹⁵

Gefeliciteerd

Als het leven vreugde schenkt

De God die deze vreugde heeft gegeven,
zal de Herder zijn en blijven,
die in voor-en tegenspoed
het aan niets doet ontbreken.
Hij wil de Bewaarder zijn,
tot in eeuwigheid.

Door ds. A.S. Rienstra - (uitg. Filippus) Prijs: € 7.⁹⁵

Help, ik ben ambtsdrager

Daar zit je dan: ambtsdrager. Je 'draagt' het ambt en dat kun je soms ervaren als een zware last. Wat wordt er allemaal van je verwacht? Ineens heb je daar een kaartenbak in handen. Wat moet je ermee? Hoe pak je dat aan? De vragen zijn vele... Vaak krijgen ambtsdragers weinig begeleiding. Ze voelen zich in het diepe gegooid. Dit boekje wil praktische hulp bieden bij die vragen.

Uitgave: Ce-Ge boek. Prijs € 11.²⁵

Alle prijzen zijn exclusief verzendkosten.

Deze uitgaven zijn te bestellen bij ons verkooppunt Mw. A.A. van den Ham-Visscher
Vetkamp 60, 3861 JR Nijkerk tel.033-2457489, e-mailadres:H.v.d.Ham13@kpnplanet.nl

Kijkt u ook eens op de website van het CGB:www.cgb.nu

Verkooppunt CGB

GEDICHT:

Lied van de liefde

Zie je het riet, hoe in tekens van leven,
zie je wel hoe het in sierlijk schrift
tegen het blauw van de hemel geschreven
taal van een eeuwige lofzang is?

Hoor je de stem wel, de stem van de stilte,
ook in de steppe en in de woestijn
leeft het geheim, het geheim van de dingen,
kun je nabij de Verborgene zijn.

Niet in de pracht en de praal van gewaden,
in het getetter en in het vertoon,
vind je de waarheid, maar o heb het hart eens,
heb eens het hart waar de liefde in woont.

Jaap Zijlstra (1933-2016)

Uit: Jaap Zijlstra, Helder geheim.

Liederen & gedichten, Moaïek, Zoetremeer 2015.

Dit gedicht is als lied te zingen op de melodie van

'In het begin lag de aarde verloren'

in de bundel 'Alles wordt nieuw' I,1.